

DUŠAN ŠINIGOJ IN MARKO BULC OBISKALA ISKRO

BREZ MIKROELEKTRONIKE NI PRIHODNOSTI

Iskrino delovno organizacijo v ustanavljanju Mikroelektroniko so v torek obiskali predsednik slovenskega izvršnega sveta Dušan Šinigoj, predsednik slovenske gospodarske zbornice Marko Bulc, podpredsednika republiškega izvršnega sveta Boris Frlec in Jože Bohorič, predsednik republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost in tehnologijo Erik Vrenko in podpredsednik poslovnega odbora Ljubljanske banke združene banke Vinko Mir.

Ugledni gostje so si najprej z velikim zanimanjem ogledali proizvodni postopek v Mikroelektroniki, zatem pa so se z vodilnimi predstavniki Iskre sešli na pogovore o treh trenutno izredno pomembnih vprašanjih — o sanacijskih prizadevanjih v Telematiki, v celotni Iskri in širši družbeni skupnosti, o prihodnosti in nadaljnjem razvoju mikroelektronike kot tehnološke infrastrukture.

V uvodu sta o prizadevanjih za sanacijo položaja v Telematiki spregovorila predsednik KPO SOZD Iskra Boris Lasič in direktor Iskrine interne banke Fabio Škopac.

Ugledne goste sta opozorila, da je celotna Iskra tudi tokrat dokazala visoko stopnjo solidarnosti s kranjskim kolektivom razen v enem samem primeru.

Predsednik Dušan Šinigoj je izredno ugodno ocenil Iskrine napore, Iskra pa pozval, naj tako izdela projekte za obe vprašanji — sanacijo Telematike in njene načrte v prihodnje.

V nadaljevanju pogovora je predsednik Boris Lasič seznanil goste s programsko-naložbenimi načrti naše sestavljene organizacije v bližnji prihodnosti. Mednje je uvrstil naložbe v računalništvo, javno telefonijo, procesno avtomatizacijo, mikroelektroniko, profesionalne elektromotorje, elektroniko v avtoelektriki in še nekatere. Ob tem je poudaril, da bo leto 1985 pripravljeno leto, da pa je treba investicijske postopke pospešiti.

Direktor Mikroelektronike Ivo Banič je zatem predstavil načrte, proizvodni program in uporabo mikroelektronskih vezij ter dosežanje dosežke in nadaljnji razvoj mikroelektronike. Obširno se je dotaknil tudi odnosov tega mladega kolektiva z drugimi Iskrinimi tovarnami, saj Mikroelektronika ni sama sebi namen, pač pa je tehnološka

infrastruktura, kot je dejal. Spregovoril je tudi o odnosih z drugimi sorodnimi firmami v Jugoslaviji.

Vso pozornost je namenil tudi bližnji, tretji fazi izgradnje Mikroelektronike. Ob tem je poudaril, da je Iskra prvi dve fazi investirala skoraj izključno z lastnim denarjem, da pa tretja faza ne bi smela biti le Iskrin projekt, pač pa skupen projekt izgradnje slovenskega gospodarstva, kajti, kot je podčrtal, brez mikroelektronike ni elektronike, brez nje bi Iskra že čez 5 let povsem zaostala za svetovno in morebiti tudi jugoslovansko konkurenco, brez mikroelektronike pa tudi ni mogoče posodabljanje drugih vej gospodarstva.

Predsednik slovenskega izvršnega sveta Dušan Šinigoj je poudaril, da je mikroelektronika vsekakor tista infrastruktura, ki pogojuje rast domala vseh vej gospodarstva, izrazil pa je bojazen, da bo v Jugoslaviji vsaka republika razvijala svojo mikroelektroniko in delala vse, namesto, da bi se sporazumela o delitvi programov. O razvojnih prizadevanjih Iskre in ustanov, s katerimi Iskra na tem področju sodeluje, je predsednik slovenske vlade poudaril, da moramo nameniti raziskovalnemu delu še več pozornosti, morebitne nesporazume in odprta vprašanja pa čimprej rešiti.

Beseda je nanesla tudi na vprašanja kadrov. Podpredsednik republiškega izvršnega sveta Boris Frlec je ob tem dejal, da mora postati kadrovska komponenta integralni del investicije v tretjo fazo izgradnje DO Mikroelektronika.

Torkov delovni pogovor v Mikroelektroniki je Iskrino vodstvo izkoristilo tudi za podelitev simboličnih daril predsednikoma Dušanu Šinigoju in Marku Bulcu, ki jima je generalni direktor Iskre izročil prvi rezini v N/MOS oziroma v C/MOS tehniki, izdelani v Jugoslaviji.

Z Iskrine strani so se pogovora z uglednimi gosti udeležili poleg predsednika KPO SOZD Iskra Borisa Lasiča in direktorja DO Mikroelektronika Iva Baniča še člani KPO Zoran Polič, Rado Faleksini in Miloš Kobe, direktor Iskrine Interne banke Fabio Škopac in predsednik KOS Avguštin Ciuha.

LD

program za 1985. leto sprejeli do konca februarja prihodnjega leta.

Direktor Iskrine Interne banke Fabio Škopac je kratko, toda jedrnat in stvarno opozoril navzoče na vse težave in finančne probleme, ki bodo prihodnje leto še mnogo bolj prizadeli prav vse. Spregovoril je o pomembnosti lastnih sredstev, o obrestih, ki bodo prihodnje leto višje in bodo zato še bolj bremenile dohodek, poudaril pa je tehtnost in nujnost akumulacije, zlasti pa se je zadržal pri zalogah, ki več kot normalno finančno obremenjujejo celotno Iskro.

Direktor IC Janez Vipotnik je nato ob drugi točki dnevnega reda poročal o izvajanju sklepov 13. konference mednarodnega trženja Iskre in ocenil letošnji izvoz Iskre. Tako ocenjujejo, da bomo letos izvozili nekaj več kot za 212 milijonov dolarjev, od tega 150 milijonov dolarjev na konvertibilno območje in 62 milijonov dolarjev na klirinško območje. To predstavlja povečanje izvoza samo za 1% glede na lansko leto in zagotovo to dejstvo ni preveč razveseljivo, nasprotno, zaskrbljujoče je, ne glede na vse težave, ki jih ima Jugoslavija v svojem boju za gospodarsko stabilizacijo, povečanje izvoza in zmanjševanje inflacije.

Ob koncu so spregovorili še o preoblikovanju DO Elektrozveze v enovito delovno organizacijo ter o neuspelem referendumu v DO Kibernetika glede vključitve horjulске TOZD v to delovno organizacijo.

D. Ž.

Med razgovori v Iskri.

Simbolično darilo predsedniku IS Dušanu Šinigoju.

Darilo tudi za predsednika GZS Marka Bulca.

Petnajstič »Nagrade dr. Vratislava Bedjaniča«

V sredo, 12. t.m. je bila v prostorih Centra sistemov za avtomatizacijo jubilejna, 15. podelitev »Nagrade prof. dr. Vratislava Bedjaniča«, ki sta jih 1968. leta s sklepom ustanovila delavski svet Tovarne električnih aparatov in svet tedanjega Zavoda za avtomatizacijo.

Nagrade podeljujejo vsako leto v spomin na ustanovitelja Tovarne električnih aparatov, prof. dr. Bedjaniča in sicer za najboljša diplomska in magistrska dela ter doktorske disertacije s področja sistemov, naprav in elementov avtomatizacije, zaštite in stikalne tehnike. Do sedaj je bilo nagrajenih že 105 diplomantov, magistrstov in doktorjev.

Letošnji, jubilejni prireditvi so poleg nagrajencev, članov komisije in predstavnikov delovne organizacije Avtomatika, prisostvovali tudi mentorji nagrajenih del. V uvodu je prof. dr. Anton Ogorelec iz Ljubljanske Fakultete za elektrotehniko in dolgoletni član komisije, prisotne seznanil z življenjsko potjo prof. dr. Bedjaniča, njegovim pomenom za razvoj slovenske in jugoslovanske elektroindustrije in spregovoril o pomenu nagrad, ki so edina tovrstna priznanja, ki vključujejo vse elektrotehnične fakultete v Jugoslaviji.

Z obrazložitvijo nalog, ki jih je v imenu komisije (prof. Mihajlo Golubović, dipl. ing., prof. dr. Anton Ogorelec, dipl. ing., prof. dr. Bruno Stiglic, dipl. ing., Marko Jeglič, dipl. ing., Ivo Dremelj, dipl. ing.) podal prof. Mihajlo Golubović, so izročili nagrade in priznanje naslednjim dobitnikom:

Diplomska dela:

Vlado Blagus: Razpoznavanje valov v tri odvodnem ortogonalnem elektrokardiogramu

Predlagatelj: Fakulteta za elektrotehniko Ljubljana, mentor: prof. dr. L. Gyergyek

Jurij Čretnik: Razvoj programske opreme za transformacijo iz frekvenčnega prostora v minimalno obliko v prostoru stanj

Predlagatelj: Fakulteta za elektrotehniko Ljubljana

mentor: prof. dr. D. Matko
Branko Premzel: Programska in strojna oprema energetskega merilnika

Predlagatelj: Visoka tehniška šola Maribor

mentor: prof. dr. Karel Jezernik
Srečko Zorko: Razvoj medjusklopa za povezivanje digitalnog računalna i mjerne instrumentacije

Predlagatelj: Elektrotehnički fakultet Zagreb

mentor: mag. Jeren Branko

Magistrska dela:

Fabeta Jasenko: Sprotno optimalno računalniško vodenje tehnoloških procesov

Predlagatelj: Fakulteta za elektrotehniko Ljubljana

mentor: prof. dr. France Bremšak

Ivan Škokljek: Primena metode osetljivosti za približno proceno efekata ispada grana u elektroenergetskim mrežama

Predlagatelj: Elektrotehnički fakultet Beograd

mentor: prof. dr. Milan Čalović

Doktorske disertacije:

Saša Prešern: Mikror računalniško vodenje senzorskih sistemov, ki temelji na metodah kibernetike in modeliranju multisenzorskih sistemov

Predlagatelj: Fakulteta za elektrotehniko Ljubljana

mentor: prof. dr. Ludvik Gyergyek

Podelitev omenjenih nagrad ni samo simbolična. Ravno v času, kose pogoji gospodarjenja zaostrejejo, dobiva povezava neposredne proizvodnje z visokošolskimi ustanovami in znanstvenimi institucijami vedno večji pomen. O tem je ob zaključku slavnosti spregovoril predsednik poslovnega odbora Avtomatike, Marcel Božič, ki je nagrajenca istočasno seznanil tudi z delovno organizacijo, njenim razvojno-proizvodnim programom in smernicami razvoja.

»Hvala mentorjem, članom komisije in delovni organizaciji Avtomatika za podeljena priznanja in nagrade, ki nam pomenijo vzpodbudo za nadaljnje delo na razvojnem in aplikativnem področju«, se je v imenu nagrajencev zahvalil Saša Prešeren.

Š. D.

Letošnji dobitniki nagrad »Dr. V. Bedjaniča«.

KOLEGIJ GLAVNIH DIREKTORJEV ISKRE

Letni program SOZD Iskra za leto 1985

V četrtek, 13. decembra, je bil kolegij glavnih direktorjev Iskre (vodil ga je predsednik KPO SOZD Iskra Boris Lasič), ki je najprej obširno razpravljal o osnutku letnega programa SOZD Iskra za leto 1985 za uresničevanje ciljev in obveznosti iz samoupravnega sporazuma o temeljih plana SOZD Iskra za srednjeročno obdobje 1981—1985.

O pripravi in osnutku letnega programa za prihodnje leto je uvodoma spregovoril član KPO SOZD Iskra Zoran Polič in poudaril,

da mora iti osnutek v javno obravnavo, ki ga mora dopolniti in uskladiti, kar naj bi bilo opravljeno do 15. januarja prihodnjega leta. Še posebej je poudaril problem združevanja sredstev za skupne dejavnosti ter programsko usmeritev in izvajanje tega pomembnega dela programa za prihodnje leto. Predvsem velja to za projekte, ki jih skupno financiramo in za njih naj bi se dogovorili za drugačne osnove združevanja in delitev sredstev, zlasti pa naj bi se opredelili tudi za manj projektov, zato pa naj bi bil njihov učinek toliko večji. Ob koncu je dejal, da naj bi letni

DO ŠIROKA POTROŠNJA

Inovacija svetovne vrednosti

Nada Klučar.

Računalniški program, s pomočjo katerega je možno optimizirati proizvodnjo — to je delovni dosežek sodelavke DSSS Široke potrošnje NADE KLUČAR, ocenjen kot inovacija velikega pomena ne le v Iskrinem in jugoslovanskem merilu, ampak je še mnogo širše. V evropskem računalniškem središču (na Dunaju) so namreč ugotovili, da gre za software, kakršnega v svetu še ni.

Praktični preskusi so pokazali, da je novi program moč s pridom uporabiti, da so rezultati vsestransko uporabni in lahko bistveno pripomorejo h kakovosti gospodarjenja. Tudi stroški za uporabo tega programa so izredno nizki, saj uporaba stane borih 1500 dinarjev, kolikor pač je strošek zaradi računalniške obdelave.

Rezultat »domače pameti« kot običajno poimenujemo tovrstne izdelke, je prav gotovo inovacija, kakršnih si v Iskri lahko samo želimo, nič manj pa tudi tistih temeljnih organizacij, ki bi to znanje s pridom uporabili. Vložena sredstva namreč resnično niso v sorazmerju z rezultati, ki jih omogoča računalniški izračun.

Stane Fleischman

Ob 20-letnici TOZD Sistemi

»Z današjo proslavo beležimo še enega izmed mnogih letošnjih jubilejev v delovni organizaciji Avtomatika — minilo je namreč 20 let od ustanovitve Biroja za avtomatizacijo železniškega prometa (BAŽ), kar smo že 1974. leta ob 10-letnici praznovali kot uradni pričetek organizirane inženiring dejavnosti v Iskri«, so bile uvodne besede direktorja TOZD Sistemi, Iva Dremelja, na petkovem jubileju delavcev te temeljne organizacije, ki so se ga udeležili tudi predstavniki SOZD Iskra, delovne organizacije Avtomatika in filjal v Jugoslaviji.

OB BAŽ DO SISTEMOV

Pred letom 1964 še razkropljenim dejavnostim razvoja projektiranja, operativnega vodenja, prodaje in proizvodnje naprav za avtomatizacijo železniškega prometa, so nudile zavetje različne takratne organizacije kot n.pr. TELA, PSO, Zavod za avtomatizacijo in poslovno združenje Avtomatika.

Ni slučajno, da je v letu 1964 vodstvo Iskre prineslo odločitev za ustanovitev BAŽ. Tedaj je bilo že povsem jasno, da naša država podpira napore jugoslovanskih železnic za hitrejšo modernizacijo svojih najpomembnejših prog in da je zagotovljena tudi finančna podpora mednarodne banke. Jugoslovanske železnice so naenkrat postale zelo zanimiv trg za mnoge svetovne proizvajalke telekomunikacijskih in signalnovarnostnih naprav. Nekatere od njih kot n.pr. madarska INTEGRA, nemški SIEMENS in švedski ERICSSON, so v Jugoslaviji že ustvarjala svoja mostišča za odločilni prodor na naše magistralne proge.

Slednji dve sta še danes naši

neizprosni tekmi na vseh domačih in mednarodnih licitacijah kjer koli se pojavimo, hkrati pa tudi merilo naših sposobnosti na tem področju.

Železnica zaradi svoje organizacijske in kadrovske šibkosti sama ni bila sposobna voditi tako velike investicijske projekte. Prisiljena je bila zato iskati takšne svoje bodoče partnerje, ki bi prevzeli izvedbo

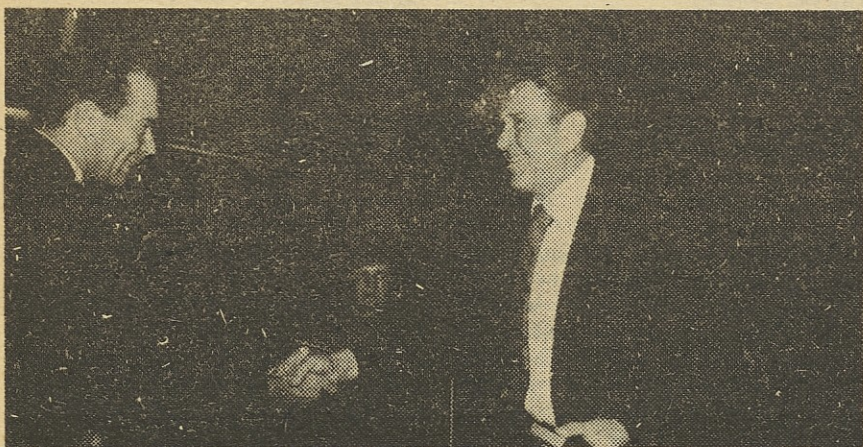

O razvoju TOZD Sistemi je govoril Ivo Dremelj, direktor TOZD.

NAGRAJENCI 20-LETNEGA DELA

Na osnovi sklepa delavskega sveta TOZD Sistemi so ob tej priložnosti prejeli tudi nagrade in priznanja naslednji delavci: Antončič Alenka, Což Marija, Dremelj Ivan, Makše Leopold, Lenaršič Nika, Ozimek Elizabeta, Petkovšek Marija, Petkovšek Janez, Trampuš Uroš, Močnik Slavko, Ulaga Fani, Lampret Anton, Bezek Viktor, Furman Nace, Mavko Bojan, Noč Rajko, Porenta Marko, Jankovič Franc, Klanjšek Franc, Kumše Janez, Podlogar Drago, Kolenc Branko, Balon Vlado, Flerin Vlado, Klopčavar Marjan, Turk Niko in upokojeenci: Ček Ignac, Pajor Stevan, Simič Pavel, Ličen Oskar, Milošević Majda, Učakar Darko, Patenoster Tinca, Žmavc Kristina, Munda Slavko, Kovačič Janko, Urgeč Vida, Lavrenčič Anton.

Hkrati so podelili tudi vsakoletna priznanja, ki jih podeljuje osnovna organizacija sindikata za prizadevanje do delovne organizacije, v ostalih družbenopolitičnih organizacijah in za najbolj uspešne projekte v letu.

Priznanje za dolgoletno delo.

Institut za sodobno embalažo iz Beograda, ki deluje v okviru Zvezne gospodarske zbornice, je podelil Iskri najvišje letošnje priznanje za sodobno embalažo — tako imenovani Zlati savropak '84. Iskrin Marketing je nagrado prejel za embalažo za telefonske aparate iz družine ETA.

Nagrajeno embalažo je razvil vodja oddelka za embalažo v Iskrinem Marketingu France Perčič, pri oblikovanju in fotografiji pa so sodelovali Martin Gruden, Jože Resnik in Cilka Kupec. Embalažo za telefone ETA izdeluje »Istra grafika« iz Rovinja.

Nagrade za sodobno embalažo podeljuje omenjeni institut vsake štiri leta. V Marketingu Iskre Commerce se lahko pohvalijo, da so »Zlati savropak« prejeli tudi leta 1980 in sicer za Perbox paleto. Zvezna gospodarska zbornica pa jim je podelila tudi že več Oskarjev za oblikovne, konstrukcijske in zaščitne dosežke na področju embalaranja Iskrinih izdelkov.

LD

celega inženiringa, ali kot pravimo posel na ključ. Kandidaturo za te posle je najavljala vsa jugoslovanska konkurenca: Nikola Tesla, Elektronska industrija, Energoinvest in seveda Iskra.

Da bi se Iskra lahko železnici predstavila kot sposoben ponudnik inženiring storitev, se je morala najprej notranje primerno urediti in organizirati.

Zato je z aktom o ustanovitvi BAŽ 1. V. 1964 v okviru tedanje Prodajno servisne organizacije formirala zelo elastično in prodorno organizacijo, ki se je takoj spustila v boj z vso domačo in tujo konkurenco. BAŽ je že bil usposobljen opravljati vse svoje glavne tipične funkcije: komercialno, projektivno, operativno, finančno, nekoliko kasneje s priključitvijo razvojnega oddelka iz Zavoda za avtomatizacijo pa tudi razvojno.

Nad vse pomemben poslovni dogodek za nadaljnji razvoj BAŽ beležimo že v istem letu ustanovitve. Iskra je pridobila posel za avtomatizacijo nove proge Sarajevo — Ploče in s tem izrinila iz BIH tudi velikega konkurenta, firmo ERICSSON, ki je pred tem že avtomatizirala progo Doboj — Zenica.

Uspeh na tej licitaciji je bil v mogočem odločilen, saj se je kasneje ves zapadni del države odločal za isto tehnologijo, ki jo je nudila Iskra.

Hkrati z naraščanjem števila sklenjenih poslov se je hitro stopnjevalo tudi zaposlovanje novih delavcev. Ta hitra stopnja rasti se je obdržala do današnjih dni in povzročala mnoga med nami že kar osvojevana preseljevanja.

PRI REALIZACIJI POSLOVNE STRATEGIJE AVTOMATIKE PREDSTAVLJA VAŠA TEMELJNA ORGANIZACIJA NAJBOLJ VITALNI DEL

je v slavnostnem govoru predsednik poslovnega odbora delovne orga-

nizacije Avtomatika Marcel Božič in nadaljeval:

»Tudi v naši delovni organizaciji moramo posvečati posebno pozornost razvoju in izboljšavi tehnologije. To nam bo omogočalo dosegati tiste poslovne rezultate, ki nam bodo dajali možnost razširjene reprodukcije in enakopravno vključevanje v mednarodno delitev dela. Naša delovna organizacija se s svojim izvozom približuje 50% realizaciji svojega dinarskega prihodka. To pa pomeni, da se bomo morali v bodoče še bolj posvečati načrtnemu trženju na tujih trgih tako, da bomo z izvozom ustvarjali tudi sprejemljiv dohodek. To nas bo v prihodnje še bolj vezalo na višjo stopnjo poslovne solidnosti in na zadovoljivo tehnično kvaliteto naših izdelkov. Zadnji izvozni uspehi s ponudbo naših sistemov nas ne smejo uspraviti.

Priznanje za dolgoletno delo.

Nasprotno, zavezujejo nas, da se še bolj usposobimo za industrijsko gradnjo sistemov s sodobnimi tehnološkimi metodami. Z novimi prostorskimi proizvodnimi kapacitetami na stegenski lokaciji, tehnološko ureditvijo proizvodnje in nadaljnjim investiranjem v proizvodno in testno opremo, bomo ustvarili pogoje za tak pristop. Kljub omejenim možnostim, ki nam jih ponuja okolje, ne smemo dopustiti, da bi aktivnost posodabljanja naše opreme zamrla. Gotovo pa je, da moramo v bodoče vlagati le v proizvodnjo izdelkov, ki so namenjeni tudi tujim trgov. Zavedati se namreč moramo, da so le v izvozu možnosti za našo nadaljnjo rast.

Delavci BAŽ so kasneje bili udeleženci vseh večjih organizacijskih transformacij Iskre. Najprej je na vrsti ustanovitev Iskra Commerce in nekaj kasneje v okviru le-te, ustanovitev branžnih direktij. BAŽ skupaj z RAI in BAE sestavlja Direkcijo Avtomatika. Namen je bil, da se izkušnje pri gradnji sistemov na železnici prenašajo tudi na področje energetike in industrije.

Pri naslednji veliki reorganizaciji Iskre leta 1976 snovalci nove organiziranosti določijo novo DO — Industrijo za avtomatiko, tudi kot nosilko vseh procesov avtomatizacije v prometu, industriji, energetiki in zgradbah. Ker je bila inženiring dejavnosti namenjena le obrobna vloga v okviru skupnih služb, so se delavci (Sektorja za avtomatizacijo prometa) BAŽ in deloma delavci ostalih sektorjev na spontanem zboru dne 23. 10. 74 odločili ustanoviti svoje temeljne organizacije z nazivom Inženiringi.

Ta temeljna organizacija je imela v svojem sestavu vse neobhodne poslovne funkcije, ki jih zahteva Inženiring. Tako organizirana je nedvomno dosegla velik poslovni procvit. Svojo nekaj let ustvarjano akumulacijo pa je usmerila v izgradnjo CSA, ki je predstavljala

potrebno materialno osnovo za izpeljavo nove notranje preobrazbe delovne organizacije, pri čemer v 1978. Obstoječa organiziranost DO je bila tedaj bolj ali manj seštevek različnih tehnološko in dohodkovno nepovezanih subjektov. V letu 1979 je takratno vodstvo pričelo iskati poti za bolj racionalno povezavo posameznih delov DO. Rezultat tega iskanja je današnja DO. Pretežni del delavcev bivšega TOZD Inženiringi je združil delo v TOZD Sistemi, zato si danes neformalno lastimo pravico naslednika BAŽ in Inženiringa.

Seveda se lahko pohvalimo, da danes pokrivamo ne samo avtomatizacijo v železniškem prometu, ampak tudi v cestnem, v energetiki, zgradbah in industriji. Prevladuje izključno sistemski pristop, omejitve pa so preje proizvodne kot kadrovske ali tržne.

Kolektiv BAŽ je štel ob koncu leta, v katerem je bil ustanovljen, cca 40 delavcev. Samo v Sistemih je danes preko 400 delavcev, če k temu prištejemo še okrog 200 delavcev Trženja, RI in DSS — IC vidimo, da je prek 600 delavcev neposredno vključenih v izvajanje dejavnosti.

To pa je gotovo potencial, ki ga bodo snovalci Iskrine bodočnosti morali znati pravilno vključiti v svoje strateške načrte.

Zdaj, ko dosegamo pomembne poslovne uspehe tudi v tujini, demantiramo nekdanje očitke o Iskrinem elitizmu in privilegijih. Naša družba je spriču uspehov tudi drugih sorodnih organizacij sedaj pozitivno opredelila do inženiring dejavnosti, odkrito podpira tako usmerjenost: po svojih močeh vzpodbuja slovensko industrijo, da se podobno organizira.

Tak premik je vsem nam, ki smo vseskozi verovali v naprednost naše usmeritve v največje zadoščenje in nam ni žal, da smo vztrajali.

Vsi naporji v smeri tehnološkega napredka in izvozne orientacije pa bodo terjali tudi vlaganja v kadre naše delovne organizacije. Potrebna bo tudi načrtnejša in aktivnejša kadrovska politika.

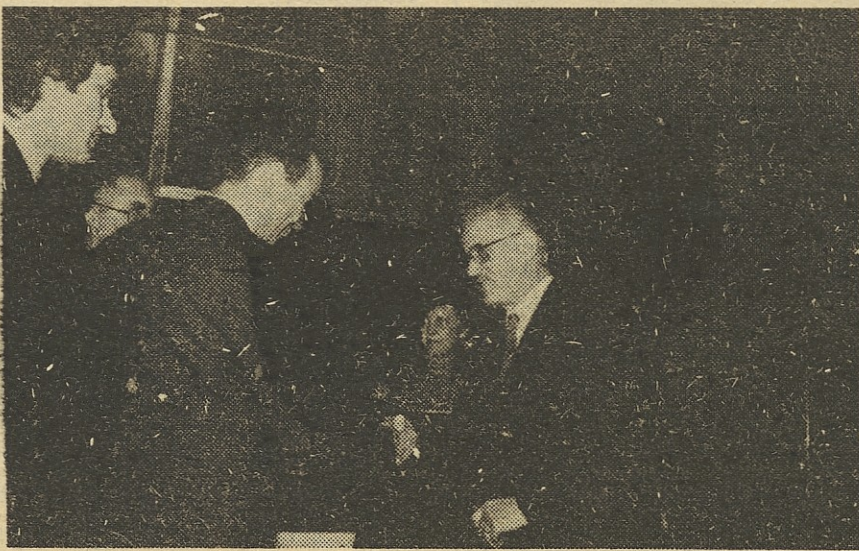
Namreč vpeljava računalništva in mikroelektronike potrebuje prestrukturiranje ne le na stopnji proizvodnje, ampak na vseh ravneh. Strokovnjaki in usposobljeni delavci predstavljajo enega največjih vrednosti naše delovne organizacije. Tudi v bodoče jih moramo vzgajati v duhu pripadnosti delu in razvoju naše delovne organizacije.

Svoj nadaljnji razvoj mora Iskra — Avtomatika usmeriti v krepitev svojega potenciala kot sistemske hiše v Iskri. Veliko poslovno prednost naše delovne organizacije predstavljajo fundamentalna znanja in poznavanje tehnologij, ki jih poslovno obnavljamo. Za gradnjo sistemov so potrebna interdisciplinarna znanja, zato se povezujemo z delovnimi organizacijami znotraj Iskre, OZD v Jugoslaviji in subjektivi v tujini.

S prodorom računalništva in mikroelektronike, se z izredno naglico pojavlja pojem soft — ware kot izdelka. Zato bomo tudi na tem področju morali iskati svoje izvirne rešitve, kar bo predstavljalo našo novo vrednost.

S politiko tehnoloških zaokroževanj v naši delovni organizaciji in razvijanja komplementarnih tehnologij, moramo realizirati politiko gibanja sistemov kot proizvodno-poslovne baze, s sposobnostjo proizvodnje strateških komponent in sistemov. S takim razvojem bo Avtomatika dala tudi prispevek, ki ga od nje pričakuje Iskra in širša družba.

Š. D.

Priznanje za dolgoletno delo.

Jubilej tovarne žarnic je minil v znamenju delovnih uspehov

»Vsak jubilej pomeni trenutek, ko se spominjamo prehojene poti, pomembnih mejnikov v zgodovini razvoja tovarne in kolektiva in hkrati obujanje spominov na svetle in manj svetle trenutke preteklosti. Storili pa bi veliko napako, če ne bi iz vseh teh zgodovinskih izkušenj potegnili tisto rdečo nit, ki naj ta kolektiv vodi naprej, k nadaljnjemu napredku v dobro vseh zaposlenih in širše družbene skupnosti.«

To so bile uvodne besede direktorja tovarne žarnic Dušana Bivica, ki jih je izrekel na sobotni slavnosti 15. decembra, ko je 350 članski kolektiv temeljne organizacije novogoriške Iskre — Avtoelektrične praznoval visok delovni jubilej, 30-letnico obstoja in delovanja.

Pomembnega slavlja so se udeležili domala vsi zaposleni te tovarne ter gostje: člana KPO SOZD Iskra Pavle Gantar in Franc Vreček, predsednica Skupščine občine Ljubljana — Šiška Anka Tomišek, predstavniki DPO SO Ljubljana — Šiška, glavni direktor Avtoelektrike Peter Mivšek, njegov namestnik Ludvik Jelinčič, predsednik DS DO Boris Gregorič, predstavniki DPO DO, nekateri direktorji TOZD DO ter bivši direktorji Jaka Jančar, Ivo Cirman, Anton Lovk, Rudi Jančar, Vladimir Klavs in Jože Eržen.

JUBILEJ — NOV MEJNIK V RAZVOJU

Vse zbrane je najprej pozdravil in izrekel pristočno dobrodošlico predsednik delavskega sveta tovarne žarnic Milan Kores in nadaljeval:

Jubilej, ki ga praznujemo danes je priložnost, da obudimo spomine na prehojeno pot, ki je bila vse prej kot lahka, vendar neomajna volja in prepričanje v sposobnosti človeka, kar je bilo vedno vodilo našega razvoja, sta pripomogla, da so

delovni ljudje premagali vse težave in postavili trdne temelje za naš nadaljnji razvoj.

Če se ozremo na sam začetek razvoja tovarne, ki sega v leto 1954, ko se je v okviru takratnega inštituta za elektrovezve in s pomočjo nekaj intuzijastov rodil obrat žarnic, vidimo, da začetek ni bil obetaven. Oprema je bila stara in iztrošena, tehnologija pa brez tradicije v naši domovini. Delavci in strokovni kadri so se izobraževali ob delu in se učili na lastnih napakah. Kljub začetnim težavam pa je intuziazem zaposlenih rodil sadove: leta 1957 je bila izdelana že milijonta žarnica, kar je dalo zaposlenim novega elena, pa tudi začetni skromni asortiman se je močno povečal.

V naslednjih letih se je potrdil tudi osnovni program, to je proizvodnja avtomobilskih žarnic, kajti v tem obdobju smo pričeli ekspanzijo avtomobilske industrije in s tem se je povečalo tudi zanimanje za avtomobilske žarnice. Tako so se leta 1960 leta skromni prostori na Kotnikovi razširili, dokupila pa se je tudi dodatna oprema, vendar pa je bilo zaostajanje za svetovno konkurenco veliko, kar pa se je poskušalo nadoknaditi z izredno prizadevanostjo in marljivostjo vseh delavcev in strokovnega kadra. Rezultat tega je bil kmalu viden: Žarnice ELVELUX so postale pojem zanesljive kvalitete in utrdile položaj na tržišču.

Nadaljnji razvoj je terjal tudi organizacijo tehnične službe, razvoja, tehnološke in operativne priprave dela ter kontrole. S tem je bila dana tudi podlaga za še uspešnejšo bitko na domačem in tujem tržišču. Vendar je nenadoma kriza, ki je nastopila leta 1964 in ki je imela za posledico večje odpustanje delavcev, krepko zamajala temelje komaj 10 let starega kolektiva. Vendar se je v teh težkih trenutkih pokazala že znana značilnost našega naroda — odločnost in upornost. Iz krize je kolektiv izšel še močnejši, homogenejši, odločnejši.

In tako je od leta 1970 kolektiv Žarnic hitel z velikimi koraki naprej. V tem času, točneje 1972. leta se je na podlagi ustavnih amandmajev rodila iz nekdanjega obrata, TOZD — Žarnice, kar je dalo delavcem novega poleta in elana, saj je vsak še bolj občutil, da je gospodar svojega dela in sredstev. Vse to pa je dalo tudi samoupravljanju pravo podobo. Zaživel je tako znotraj TOZD kot v sami DO. Posledice pa so bile vidne tudi v gospodarskem razvoju.

Nova organizacija se je začela močneje usmerjati v izvoz na tržišča obeh Nemčij, Francije, Italije, Grčije pa tudi k deželam v razvoju. Tovarna je prvič začela kupovati celotne linije, kar se je odražalo tako na količini izdelkov, kot tudi na višini osebnih dohodkov, ki so bili poleg slabih delovnih pogojev, preraščujočih v nevzdržno stanje, velik problem sindikalne organizacije, ki se je skupaj z vodstvom TOZD zavedala, da je potrebno nekaj ukreniti, kajti TOZD, ki si je med tem časom povežala tudi z zunanjimi znanstvenimi inštitucijami, je preprosto prerasla okolje v katerem je delovala.

Predsednik DS pozdravlja člane kolektiva in goste.

Nastop komornega zbora Gaudeamus.

Jubilanti dela v TOZD Žarnice

30 LET: Slavka Bole, Vida Hebar,

25 LET: Marija Knap, Ivana Trivunović,

20 LET: Edvard Šketa,

10 LET: Marjana Belobrk, Ljuba Bogunović, Nedjila Čehić, Emina Dizdarević, Nada Erjavec, Alojzija Karniš, Jana Komat, Hermina Kralj, Frančiška Kuček, Ana Kužner, Stane Kužner, Brigita Lorbec, Remzija Ljubijankić, Toda Lukić, Slavko Nahtigal, Ana Novak, Milanka Medar, Fadila Paunović, Roman Prebil, Zlata Primec, Alojzija Pristopec, Ana Rakovec, Marija Rožič, Mirjana Samardić, Alojz Skubic, Sonja Tomšič, Olga Zakrajšek, Antonija Panjan.

Tako se je kolektiv po izrednih prizadevanjih in angažiranosti, tako znotraj TOZD kot tudi DO in SOZD ter širše družbene skupnosti leta 1975 preselil v nove prostore v Stegne, s čemer so bili delovni pogoji izredno izboljšani.

Potrebno je poudariti, da je leta 1975 pomembno še po enem dogodku, kajti 1. 1. 1975 je Tovarna žarnic postala temeljna organizacija delovne organizacije ISKRE — Avtoelektrike in ob današnjem jubileju praktično praznujemo tudi 10-letnico delovanja v Avtoelektriki, ki poteka, upam, v obojestransko zadovoljstvo.

Če se ponovno ozrem na zadnjih 10 let, ki pomenijo za tovarno obdobje prehoda iz polindustrijskega proizvodnje na visoko industrijsko, lahko ugotovimo, da so bili doseženi zavidljivi rezultati. V tem obdobju smo pričeli avtomatizaciji proizvodnje, povečanju izvoza predvsem na konvertibilna področja, zmanjševanju uvozne odvisnosti ter graditvi razvoja, ki temelji na lastnem znanju. Priča smo tudi nenehnemu razvoju samoupravnih in medčloveških odnosov. Danes ima TOZD 350 zaposlenih z 1 milijonom din dohodka na zaposlenega pri celotnem prihodu 850 milijonov dinarjev ter 18 milijonov izdelanih žarnic. Lahko se tudi pohvalimo, da izvozimo preko 50% proizvodnje. Ti skopi podatki le grobo prikazujejo dosežke na 30-letni poti, ki je bila prepletena s svetlimi, pa tudi temnimi trenutki.

Vendar še vedno nismo zadovoljni s tem, kar smo dosegli, kajti ne delamo si iluzij, da lahko spimo na lovorikah preteklosti. Naš kolektiv je vedno odlikovala želja po ustvarjanju novega in nenehno hotenje za boljši jutri. Zavedamo se, da bodočnosti ne moremo vezati samo na naš sedanji program, kajti tako kot vsa naša družba smo priča težke gospodarske situacije ter soočanja s hudo mednarodno konkurenco. Zato smo vložili vse sile, da bi z razvojem in uporabo lastnega znanja dosegli prestrukturiranje dela programa. Ravno ta 30-letnica naj bo nov

mejn timer v razvoju tovarne, mejnik, ki bo pomenil nov razvoj in prosperiteto kolektiva, ki bo zagotavljal še večjo socialno varnost delavcev in povečal vpliv delavcev na ustvarjanje in delitev dohodka.

Naj se ob tej priložnosti toplo zahvalim vsem, ki so na kakršenkoli način prispevali k razvoju te tovarne, ki so bili daljši ali krajši čas sopotniki na 30-letni poti tovarne žarnic in v njej pustili neizbrisne sledove.

POLOVICA PROIZVODNJE V IZVOZ

Kolektivu in gostom je spregovoril tudi direktor Dušan Bivic in v nadaljevanju dejal: »Proizvodnja žarnic doživlja že nekaj let velike pretrse tako v Evropi kot v svetu. To je izredno intenzivna proizvodnja, ki je na videz s tehnološkega vidika izredno enostavna, a v bistvu še kako zahtevna. Domači proizvajalci se otepamo še z eno težavo, saj domačega repromateriala skorajda ni in tako smo v celoti naravnani na uvoz. Hiperprodukcija žarnic v svetu ob hkratni manjši porabi vsled energetskega in drugih kriz, diktira izredno nizke cene ob visoki kvaliteti.

In kljub vsemu še vedno zmremo toliko moči in znanja, da smo prisotni na tem izredno konkurenčnem trgu z več kot polovico naše proizvodnje. Da bi obstoječim asortimanom uspeli poslovati z minimalno akumulacijo, pa moramo dosledno izpeljati naloge, ki so v tem predvsem na področju zmanjšanja lastne cene. Prav tako mislim, da bo nadaljnje tesnejše povezovanje tehničnih, tehnoloških in komercialnih znanj in aktivnosti med jugoslovanskimi proizvajalci žarnic doprineslo k bolj enotnemu in celovitemu nastopu do tujih partnerjev. Vse to zaradi eksistenčne nuje za normalen potek naše proizvodnje, ki ima velike devizne obveznosti.

Taka situacija pa sigurno ne daje dobre osnove za nadaljnje življenje tovarne. In prav to je bil povod, da smo že pred leti pričeli razmišljati o prestrukturiranju proizvodnje. Rezultat takega dela je naša jasna predstava o tem, kaj hočemo postati in h

kakšnim ciljem stremimo v prihodnje. Osnovna izhodišča za bodoči razvoj so nam bila: izdelek mora biti uvožno malo odvisen, kapitalno nezahteven, znanje mora v strukturi cene nadomestiti ročno delo, usmeritev v profesionalizacijo, bodočnost uporabe velika, še večja usmeritev v izvoz in poseg po zadnjih dosežkih znanosti v svetu. Naloga je izredno smelo začrtana s ciljem, da zagotovimo akumulativnejšo proizvodnjo, omogočimo višji standard zaposlenim, ustvarimo večji devizni priliv in se vključimo v novo dobo informatike in elektronike. Tako smo uspeli združiti lastna znanja z znanjem institutov in fakultet, saj smo bili že v samem začetku prepričani, da smo tudi doma sposobni doseči velike znanstvene dosežke.

Vzpostavljene odnosi z inštitutom IEVT so lahko za vzor marsikomu, ki danes išče pot za boljši jutri. Skupaj z delavci delovne organizacije Iskra — Avtoelektrika in SOZD Iskra in drugimi zainteresiranimi bomo našli dovolj moči in sredstev, da realiziramo zastavljeno nalogo. Na ta način bomo obrnili nov list v zgodovini naše tovarne in ker to sovпада z današnjim jubilejem, smo tega še toliko bolj veseli.

PRIZNANJA ZA DOLGOLETNO DELO

S čestitkami in krajšim nagovorom se je pridružil praznovanju delovnega jubileja tudi glavni direktor Avtoelektrike Peter Mivšek in se med drugim zahvalil celotnemu kolektivu za pomoč, ki so jo nudili ostalim TOZD, ko so bile v stiski.

»Vem za vašo investicijo, vem za vaše smeje in ambiciozne načrte in zagotavljam vam, da bomo storili tudi na nivoju delovne organizacije vse, da bo realizacija le-teh uspešno zaključena«, je med drugim poudaril glavni direktor.

Zbranim »žarničarjem« je čestitala in zaželela še veliko delovnih uspehov tudi predsednica Skupščine občine Ljubljana — Šiška Anka Tomišek.

Sledil je gotovo najslavnejši trenutek slovesnosti: podelitev priznanj jubilarom 30, 25, 20 in 10 letnega dela. Posebna priznanja za dolgoletno uspešno sodelovanje pa je prejelo tudi 15 delavk in delavcev.

V imenu upokojenih delavcev pase je zahvalila za povabilo, čestitala k jubileju in zaželela še veliko delovnih uspehov nekdanja sodelavka.

V kulturnem programu je sodeloval komorni zbor Gaudeamus, program pa je lepo povezovala »domačinka« Dragica Pirnar. Po »uradnem« delu je seveda sledil tudi zabavni program, ki je sproščeno minil v znamenju visokega jubileja.

Marko Rakušček

Sproslave v TOZD Žarnice.

Priznanje za dolgoletno delo.

Priznanja za dolgoletno delo.

Iskra Delta nudi vso opremo za celovit sistem računalniškega izobraževanja ob 50—70% popustu za šole

O računalniški tehnologiji bomo kmalu govorili predvsem kot o temeljnem gradniku informacijske družbe, kjer bo posameznik lahko zastavil učinkovito in plodno delo le pod pogojem, da ne bo kar naprej znova odkrival Amerike kot se zaradi slabih informacijskih povezav danes pogosto dogaja ter v sodelovanju s tistimi strokovnjaki, katerih kreativnost bo dopolnjevala njegovo.

Sprotno koriščenje računalniško podprtih informacijskih sistemov za dostop do zanj pomembnih podatkov, bo pri tem prav tako neobhodno, kot pomoč računalnika pri opravljanju težaškega, rutinskega dela in pri vseh vrstah izobraževanja.

Vitalnost te družbe bo bistveno večja, vendar bo vsak posameznik moral biti primerno usposobljen in prav danes je čas, ko si moramo zastaviti tak učni program ter učne metode in pripomočke, da bodo omogočali tako na začetku osnovno računalniško opismenjevanje ter hkrati s pomočjo računalniške opreme učinkovitejšo osvajanje vseh vrst učnih programov v šolah in postopni prehod na uporabljanje računalniške tehnologije v vseh dejavnostih družbe, zlasti gospodarstva.

Na tako pestrem področju, kot je vsestranska uporaba računalnika, bo za to dovolj prožno zastavljen učni program nujnost in istočasno izredno zahtevna naloga. Predvsem če hočemo, da bo zadostil vsem zahtevam, ga brez ustreznih izkušenj ni moč zastaviti tako, da bi na vsaki stopnji svojega razvoja lahko dal željene rezultate. Zato se v tem smislu velja ozreti nekoliko naokrog. Vpogled v računalniške hiše nam kaže, da se tam že vrsto let srečujejo s tovrstnimi problemi in jih tudi uspešno rešujejo. Prenos teh lastnih izkušenj v splošni izobraževalni sistem je zato lahko izredno koristen in odločitev Iskre Delte, da tudi sama poseže s svojimi organizacijskimi in materialnimi možnostmi na to področje, velja pazljivo pretehtati. Še toliko bolj, ker je Iskra Delta sama kot ena od nosilcev tehnološkega razvoja pri nas zainteresirana za pospešeno računalniško izobraževanje.

Glede na uspešno poslovanje in hitro rast ter nujnost osvajanja novih znanj v zadnjem času bo potrebovala vse več strokovnjakov in vse več sposobnih uporabnikov njenih računalniških sistemov, ki se bodo lahko plodno vključili v skupno osvajanje novih projektov. Predlog organizacije opremljanja osnovnih in srednjih šol z računalniško opremo Iskre Delte je v svoji zasnovi že zastavljen v tem smislu in njeni predstavniki:

prof. dr. Saša Divjak, vodja Izobraževalnega centra Iskra Delta, mag. Vanja Bufon, pomočnik direktorja za informacijske sisteme in Andrej Jerman—Blažič, pomočnik direktorja za posebne zadeve so se potrudili, da nam ga nazorno predstavijo.

Uvodoma smo omenili, da prehaja računalništvo na zelo raznolika področja in je prožno zastavljen učni program zato nujnost. Ste v svojem predlogu to upoštevali?

Naš predlog sloni na naslednjih izhodiščih:

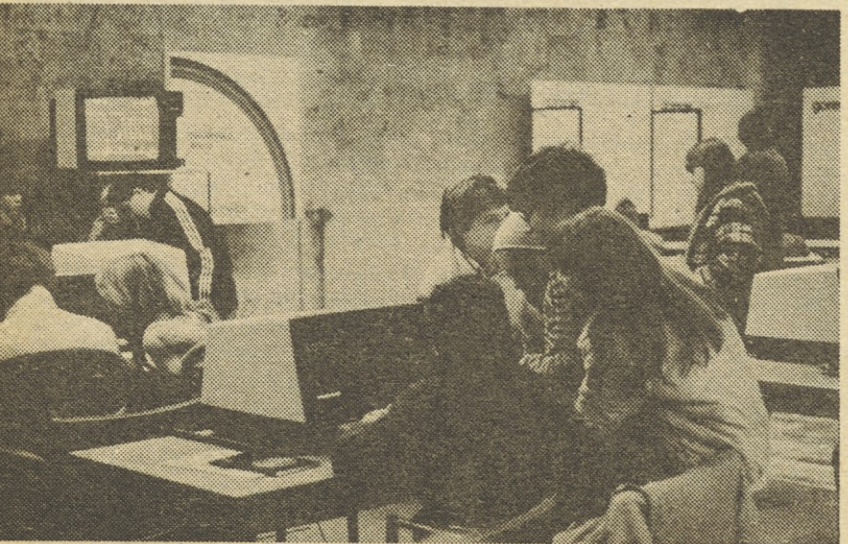
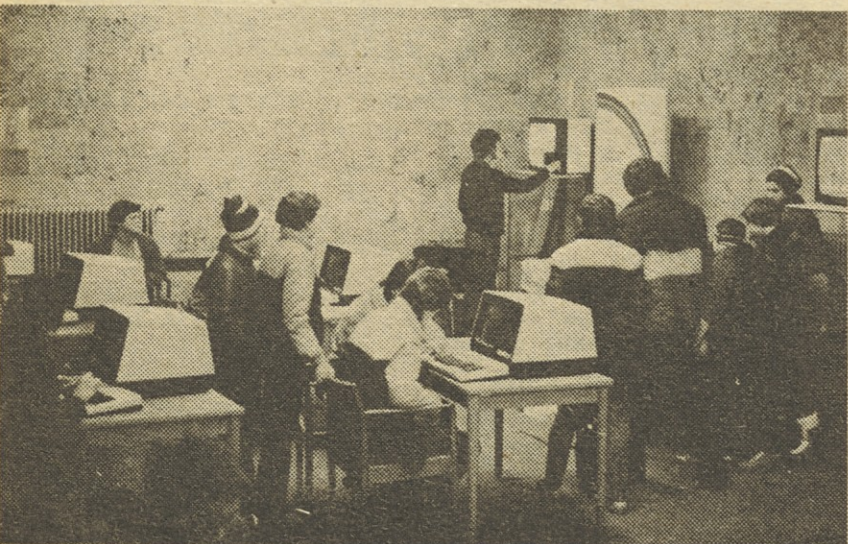
Vse možne oblike uporabe računalnika v vzgojnoizobraževalnem procesu tako osnovnih šol kot srednjih šol različnih usmeritev, naj bi bile tako vsebovane, da bi dale primerno izhodišče tudi za izobraževanje na visokih šolah ter za poučevanje na delavskih univerzah.

Oprema v učnovzgojnem procesu, naj ima enako profesionalno kvaliteto, podobno ali enako obnašanje in delno reducirano kapaciteto, kot jo bodo vzgajani kadri srečali v vsakdanjem delu.

Servisiranje opreme mora biti na isti profesionalni osnovi kot to velja za računalniško opremo v združenem delu.

Glede na karakteristike predložene opreme naj omogočajo relativno cenen in predvsem racionalno formiranje računalniških delavnic (računalnic), ki jih je možno glede na finančne možnosti dograjevati v večje sisteme prav do nivoja profesionalnih.

Omogočati morajo implementacijo različne programske opreme, ki je nepogrešljiva ali priporočljiva v vzgojnoizobraževalnem procesu.

- osnovnih šol
- srednjih šol računalniške usmeritve
- ostalih srednjih šol (naravoslovne, elektrotehniške, itd)

Ta oprema obsega naslednje možnosti:

Materialna oprema:

- računalniška grafika resolucije 512 x 1024 (črno-bela)
- vmesnik za dodaten paralelni oziroma serijski vhod oziroma izhod
- drugi disketni pogon ali dodatni pogon za trdi disk 10 MB
- tiskalnik z jugoslovanskimi znaki (čršč)
- možnost priključka šolskega vmesnika z analognimi in digitalnimi vhodi in izhodi
- možnost združitve več mikror računalnikov v lokalni mreži
- možnost priključitve dodatnega (demonstracijskega) terminala
- možnost priključitve mikror računalnika kot delovno mesto na večji računalnik (na primer Delta 800 ali več)

Solidna začetna osnova nudi pomembne prednosti, vendar jo bo potrebno stalno dopolnjevati. Kaj ste v tem smislu ponudili?

V našem predlogu smo predvideli postopno dograjevanje osnovnošolske konfiguracije do nivoja, primerne tudi za uporabo v izobraževalnem procesu visokošolskih ustanov in tudi vse do vsakdanje profesionalne uporabe v združenem delu. Zato smo v našo programsko opremo že uvrstili:

- programski jezik LOGO, LISP, PROLOG, COBOL, Fortran
- zbirnik (makro)
- programi za simulacijo sistemov oziroma procesov
- paket programov za administracijo v vzgojnoizobraževalnih ustanovah
- programski paketi, zasnovani za različne aplikacijske sisteme, v skladu z usmerjenim izobraževanjem

Kje naj bi imeli takšne računalniške učilnice kot jih predlagate v Iskri Delti?

Smiselno bi bilo organiziranje ene do dveh učilnic za frontalni pouk v vsaki srednji šoli ter vsaj ene take učilnice v vsaki osnovni šoli. Računalnice s 5—10 delovnimi mesti bi organizirali postopoma, po regionalnem principu. Tako naj bi v prvi fazi več osnovnih in srednjih šol gravitiralo na eno računalnico. Računalnice naj bi organizirali v bližini tistih šol, kjer je doseganje praktičnega znanja še posebej pereče oziroma potreba po takem delu najbolj koncentrirana. Veljalo bi zato upoštevati naslednje prednostne kriterije:

- srednje šole računalniške usmeritve
- centri srednjih šol
- srednje šole naravoslovne usmeritve
- srednje šole elektrotehniške usmeritve.

Tako obsežnega projekta kot je računalniško opismenjevanje in izobraževanje s pomočjo računalniške opreme ni moč uresničiti čez noč. Kako naj bi ga po vaših načrtih začeli uresničevati?

V prvi fazi bi bilo potrebno organizirati vsaj nekaj 10 računalnic v skladu z razporeditvijo teh šol po Sloveniji. Računalniške delavnice naj bi bile stacionirane v vseh večjih mestih, priporočljiva pa bi bila tudi zamisel »potujočih računalnic« (po zgledu potujočih knjižnic), ki bi reševale problem tistih šol, ki bi bile preveč oddaljene od regionalne računalnice, lajšale pa bi tudi še vedno obstoječ problem difference med kapaciteto obstoječih računalnic in potrebami šol.

Spotrebno organizacijo dela, oz. urnika naj bi dobile v omenjenih delavnicah prostor in čas tudi osnovne šole in (na primer v večernih urah) delavske univerze. Čas, ko učnovzgojni proces ne poteka (šolske počitnice) bi lahko, po zgledu letnih šol in krožkov izkoristili za dodatne dejavnosti teh računalnic.

Pri poteku izobraževalnega procesa v računalnicah naj bi aktivno, s prispevanjem oziroma sofinanciranjem mentorjev, sodelovala tudi Iskra Delta. Ta njena dejavnost naj bi bila usmerjena, v skladu z dosedanjimi izkušnjami in tudi najbolj perečim pomanjkanjem kadrov, predvsem v že navedene srednje šole, pomagala pa bi tudi mentorjem drugih šol in pri tem sodelovala z Zavodom za šolstvo in drugimi pristojnimi organi.

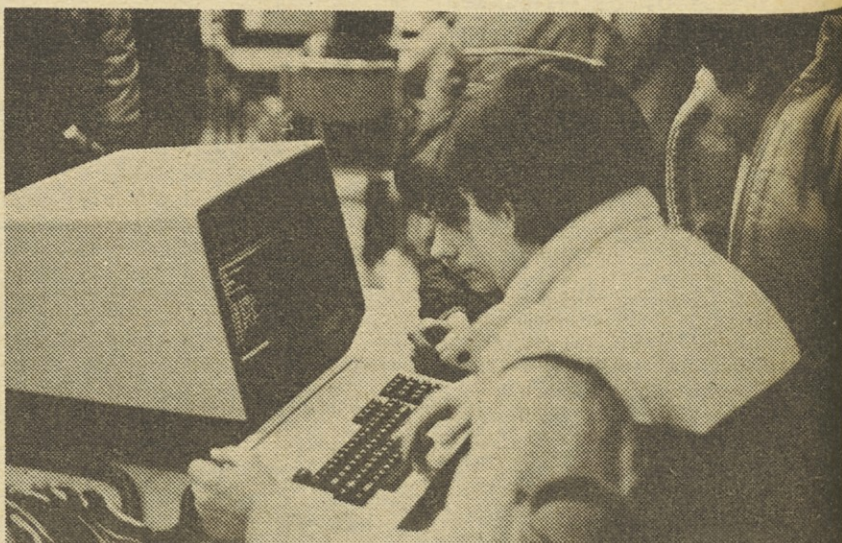
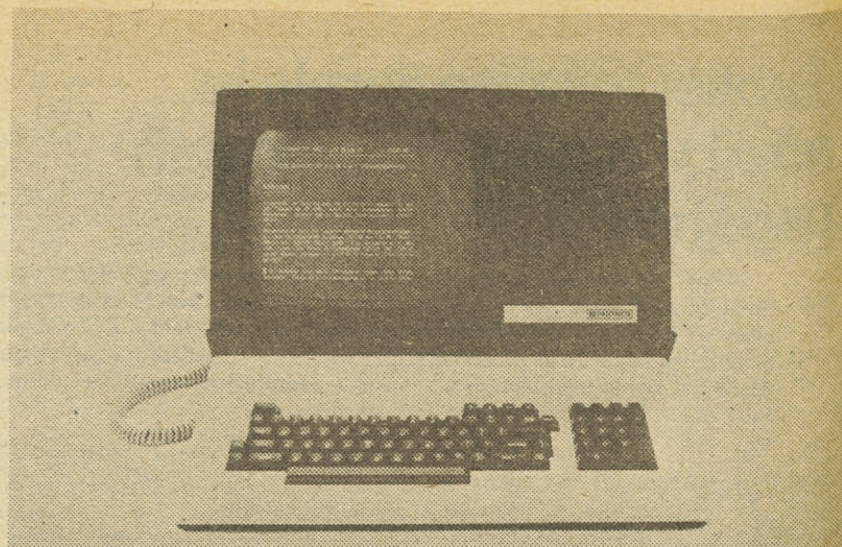
Računalniško podprto učenje ali izobraževanje s pomočjo računalniške opreme se bo v šolah razširilo skoraj na vse predmete. Zato bo izdelava dobrih učnih programov izredno obsežna naloga. Iskra Delta si je za osvajanje takih projektov že nabrala izkušnje na sorodnih nalogah — recimo pri povezovanju s posameznimi industrijskimi branžami v smislu skupnega izdelovanja računalniških programov za njihove specifične potrebe. V Iskri Delti pravite, da ste si z leti pridobili že nad štiri tisoč zunanjih strokovnih sodelavcev po različnih delovnih organizacijah, inštitutih in izobraževalnih ustanovah v Jugoslaviji. Ste v vašo ponudbo vdelali tudi te izkušnje?

Poseben problem pri uvajanju računalnika v učnovzgojni proces predstavlja programska oprema, ki, vdelana v računalnik, spremeni njegovo funkcijo v učilo (računalniško podprto učenje, simulacije eksperimentov, ipd). Formiranje in prilagajanje ter distribucija primernih programov je pomembna a tudi težavna naloga, ki čaka Zavod za šolstvo. Iskra Delta lahko pri reševanju tega problema bistveno pripomore tako s svojo mrežo sodelavcev širom države (in seveda republike) s svojimi mednarodnimi stiki in predvsem z izkušnjami z razmnoževanjem, distribucijo in vzdrževanjem programske opreme.

Navedeni predlog opremljanja vzgojnoizobraževalnih ustanov z mikror računalniško podporo karakterizira celovitost tako po reševanju problemov, ki jih nova tehnologija prinaša v izobraževanje, enotnost koncepta z mikror računalniškim programom v združenem delu in perspektivnost glede na nadaljnji razvoj računalništva pri nas.

Z našim predlogom želimo predvsem uresničiti enega temeljnih ciljev razvoja našega računalništva in sicer zagotoviti si lastno znanje za lastni razvoj in proizvodnjo.

Vsi posnetki v tem članku so z računalniškega dne v Kranju.

V našem predlogu opremljanja osnovnih in srednjih šol ste predvideli več možnosti?

Pri opremljanju osnovnih šol sta predlagani dve varianti. Prva je skromnejša in namenjena frontalnem pouku. Primerna je torej za vse naravoslovne predmete, kjer računalnik služi kot elektronski grafoskop in omogoča preproste strokovne simulacije in animirane demonstracije. Glede na zasnovo s televizijskimi monitorji je možno kasneje idejo te učilnice kombinirati z idejo šolske televizije. Za poučevanje računalništva je ta varianta večinoma omejena na demonstracije in razlago. Praktični del tovrstne vzgoje bi bil navezan na najbližjo računalnico.

Pri nas je vse več lastnikov osebnih računalnikov z zanimivo programsko opremo, ki lahko lepo dopolni učne programe. Te možnosti velja izkoristiti?

Vsekakor, osnovne šole bi lahko osnovno konfiguracijo popestrile tudi s priključitvijo bolj preprostih — hišnih računalnikov Commodore, Sinclair in drugih (na primer preko serijskega vhoda). Ob minimalnih in tudi postopnih investicijah se lahko taka učilnica korakoma dopolni v preprosto računalniško delavnico z več delovnimi mesti. Računalnik Partner (1F) pri tem prevzema vlogo centralnega računalnika, ki omogoča hitro nalaganje programov v posamezna delovna mesta (hišne računalnike), odpade pa investiranje v bolj neprimerne kasetofone. Takšna organizacija opreme omogoča tudi nove relacije med učiteljem (centralni računalnik) in učenci (hišni računalniki).

Predvideli ste tudi zmogljivejšo učilnico?

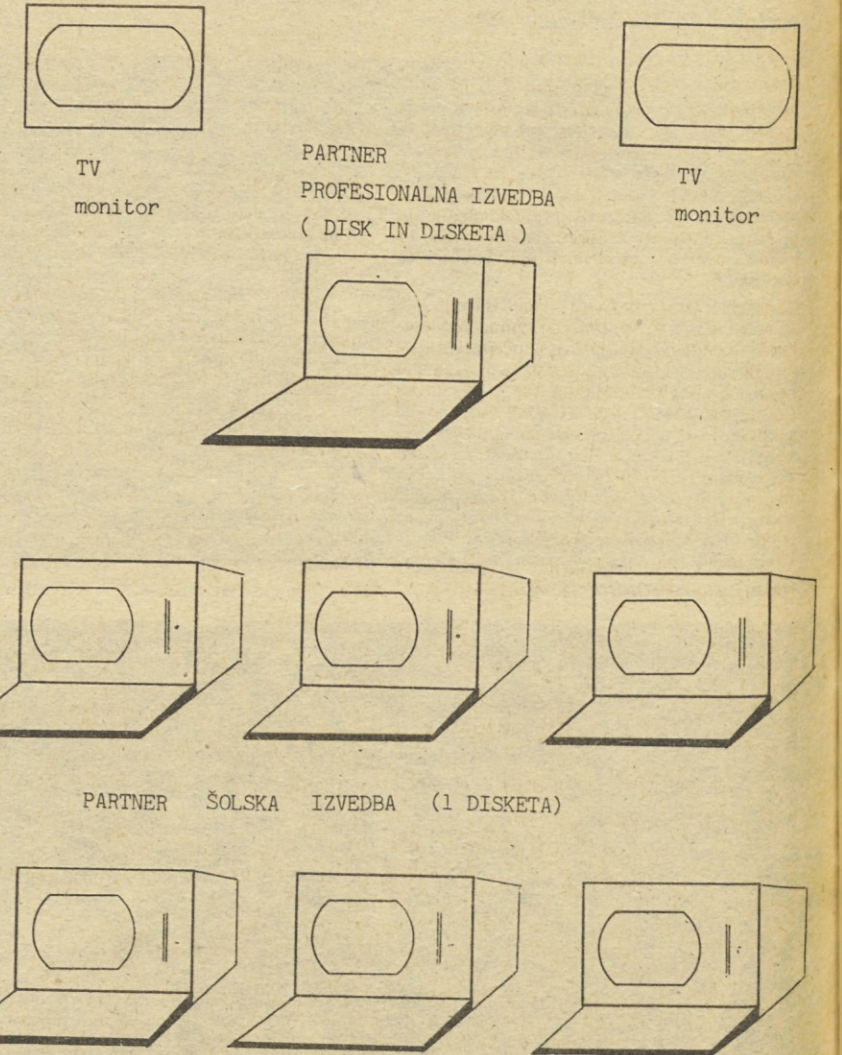
Da, imela naj bi tipično 5 Partnerjev s po eno disketo (1F). Po normativu 2—3 učenci na delovno mesto omogoča to simultano delo cca

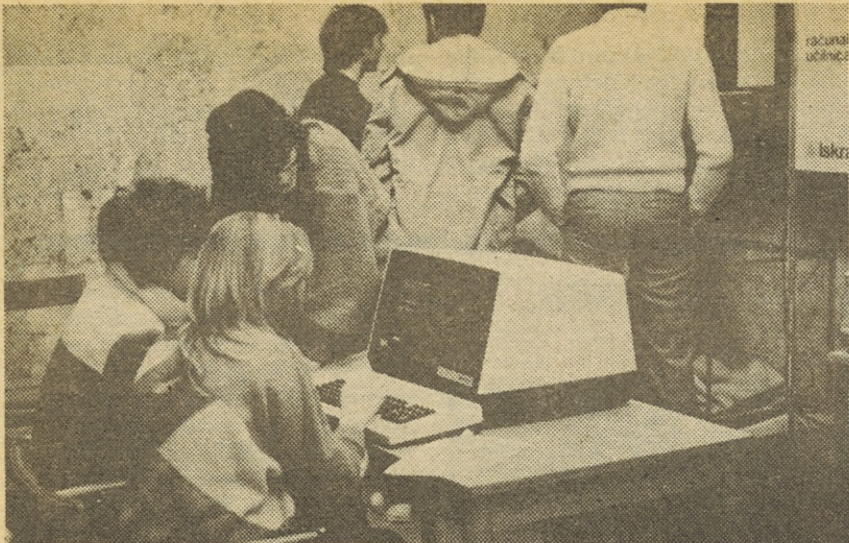
15 učencem. Kot opcija je možnost povezave vseh Partnerjev v lokalno mrežo. Taka oprema omogoča tudi vpeljevanje procesa novih tehnik poučevanja (skupinsko delo, problemsko usmerjeno, v skupinah po 5—6 učencev) v različnih predmetih (narava, družba, matematika, jeziki ...), ki jih z uspehom uvajajo v zapadnih državah (n.pr. Velika Britanija).

Pouk računalništva v srednjih šolah naj bi že ob navedenem osnovnošolskem znanju omogočil postopno osposobitev za delo v gospodarstvu. Dobršen del aplikacijske opreme Iskre Delte bi bil zanimiv za srednje šole. Skratka, na tej stopnji računalniškega izobraževanja lahko Iskra Delta nastopi z vsemi svojimi zmogljivostmi?

Prav tu je ena od bistvenih prednosti domačega proizvajalca, ker lahko že na tej stopnji uvajanja oziroma usposabljanja posameznika ponudi svoja programska orodja in standardne aplikacije, ki bodo v večini primerov že čakale bodočega strokovnjaka na njegovem prvem delovnem mestu. Oprema srednjih šol mora upoštevati usmerjenost izobraževanja in omogočiti, da se dijaki že v vzgojnoizobraževalnem procesu usposabljaajo za bodoče delo v gospodarstvu. Glede na sodobne trende po uvajanju računalniško podprtih delovnih postaj v vsakdanje delo naj bi računalniška oprema srednjih šol odigrala tudi to vlogo. To pa postavlja dodatne zahteve tako na aparaturno kot na programsko opremo.

Predlog predvideva uvedbo demonstracijske učilnice, opremljene z računalnikom Partner (1W+1F) (trdi disk + gibki disk), ki je v neposredni bližini računalnice. Vsi računalniki so povezani v mrežo. Na centralni računalnik so navezane tudi demonstracijske naprave.

Tako zasnovana oprema omogoča:

- razlago in demonstracijo strokovno usmerjenih programskih orodij
- delo s prilagojenimi usmerjenimi programskimi orodji na posameznih delovnih postajah
- pripravo eksperimentov na delovnih postajah ter prenos in preizkus le-teh na centralnem računalniku
- izvajanje vseh dejavnosti, ki sicer predvidevajo uporabo računalnika v učnem procesu (pouk računalništva, računalniško podprto učenje).

S svojo ponudbo torej omogočate, da se bodoči strokovnjak že v rednem šolanju usposobi za uporabo računalniške opreme, ki ga bo praviloma čakala na delovnem mestu oziroma v poklicu?

Bistvena posebnost in prednost predloga opreme za srednje šole je v tem, da naj bi bila čim bolj upoštevana osnovna naloga teh šol, to pa je usposabljanje učencev za gospodarstvo. Delovna mesta v računalnicah teh šol naj bi zato bili opremljena z enakimi orodji oziroma aplikacijskimi programi, ki naj bi tudi v vsakdanjem delu povečali delovno učinkovitost. Prehod iz izobraževalnega procesa v prakso naj bi bil čimbolj tekoč.

V tem smislu je sicer potrebno izdelati bolj podrobno analizo, oz. načrt opreme strokovno usmerjenih računalnic. Delni izhodiščni predlog pa je naslednji:

Za gradbeno srednjo šolo: programska inženirska orodja za področje statike, dinamike, fundiranje, hidrografije; mikroročunalniški dozirniki — nadzorni sistem.

Za elektrotehniško srednjo šolo: programska orodja za projektiranje elektroenergetskih objektov, SCADA — sistem za računalniško podprto nadzor procesov, ECAP — sistem za simulacijo električnih vezij.

Za kemijsko srednjo šolo: računalniško podprto nadzor procesov (SCADA), sistem za simulacijo procesov (CSMP)

Za srednjo šolo za farmacijo: LEPOS — sistem za lekarniško poslovanje, MIDOS — mikroročunalniško podprto dozirniki.

Za kovinarsko, strojno in metalurško srednjo šolo: inženirska programska orodja za strojništvo, simulacijski sistem CSMP, SIKIP sistem za spremljanje in kontrolo industrijske proizvodnje.

Za kmetijsko-zivilsko srednjo šolo: AGRO — računalniško podprto vodenje procesov na področju živinoreje, KLAIV — mikroročunalniški sistem za nadzor klavnice.

Za trgovsko srednjo šolo: programi za fakturiranje, programi za obravnavo saldakontov kupcev in dobaviteljev.

Za ekonomsko srednjo šolo: programi za obdelavo glavne knjige, saldakontov, osebnih dohodkov.

Za srednjo šolo za gostinstvo in turizem: programski sistem za računalniško podprto hotelski informacijski sistem.

Za srednjo šolo tiska in papirja: programi za obdelavo in oblikovanje besedil.

Za upravno-administrativno srednjo šolo: programska orodja za avtomatizacijo pisarne.

Glede pouka računalništva so vsekakor najbolj zahtevne usmerjene srednje šole za računalništvo. Usposabljanje naj bi tako bodoče razvijalce oziroma proizvajalce računalniške tehnologije kakor tudi bodoče visoko strokovne vzdrževalce in uporabnike te tehnologije in projektante informacijskih sistemov. Za ta kader ste verjetno predvideli tudi zahtevnejšo opremo?

Poseben problem so usmerjene srednje šole za računalništvo. V primeru majhne koncentracije učnega procesa oziroma učencev tudi v tem primeru zadošča varianta C, s tem, da ima računalnik implementirana vsa programska orodja (zbirnik, Pascal, Cobol, itd), ki jih predvideva učni načrt usmerjenega izobraževanja v računalništvu. Za tovrstne šole z veliko koncentracijo učencev pa je bolj primerna varianta D, ki že predstavlja šolski primer mnogoračunalniškega računalniškega sistema z 1 do 16 delovnimi mesti (tipično 8).

Morda še nekaj besed o primerjavi predložene opreme z alternativnimi mikroročunalniki?

Za razliko od predložene opreme ustrezajo kriteriju jugoslovanskih posebnosti le domači računalniki, ki imajo tipkovnico č-z-ž, omogočajo pa tudi prikaz teh znakov na zaslonu.

Cenene variante s hišnimi, sedaj še uvoženimi mikroročunalniki, predvidevajo uporabo TV sprejemnika kot zaslona, kar pomeni med drugim tudi sliko slabše kvalitete. Pri primerjavi računalnikov je potrebno upoštevati tudi zdravstvene kriterije. Med njimi je nedvomno pomembno migotanje slike ter kriterij sevanja zaslona (še posebno pri barvnih zaslonih). V tem smislu je potrebno postaviti ustrezne normative in za alternativne predloge zahtevati ustrezne meritve.

Pomemben kriterij je zagotovitev ustrezne, dovolj razširjene in usposobljene servisne mreže.

So ostala še odprta vprašanja?

Pred razdelitvijo opreme je potrebno rešiti še nekaj dilem. Ali opremiti več šol z demonstracijskimi učilnicami za frontalni pouk, ali pa

manjše število šol opremiti z bolj popolnimi računalnicami. Ostaja še vprašanje prednostnega kriterija med šolami. Obe vprašanji naj bi rešila pristojna republiška institucija (Zavod za šolstvo) in pri tem upoštevala programske, vsebinske in kadrovske zrelosti šol. Le-te naj bi zato sestavile svoje plane, kako mislijo opremo uporabljati in kako bodo rešile kadrovske probleme.

Računalniški programi namenjeni gospodarstvu so za marsikoga najzanimivejši in tudi Iskra Delta ima interes, da mladi strokovnjaki lahko koristno uporabijo njene računalniške sisteme že takoj ob prvi zaposlitvi. Vendar je prodaja teh računalniških programov za Iskra Delto pomemben vir dohodka, in ker ste te programe ponudili šolam zastoj, se želite zavarovati tudi zoper morebitne preprodaje le-teh?

Šole naj bi se zavzele za naslednje pogoje:

- preprodaja materialne in programske opreme iz te distribucije ni dopustna, razen med institucijami istega ranga in s soglasjem Iskre Delte,
- oprema se sme uporabljati le v pedagoške namene,
- eventualno novo ustvarjena programska oprema (pedagoška!!) je last Zavoda za šolstvo in ne šole ali posameznika. Zavod za šolstvo naj bi zagotovil primerno distribucijo te opreme,
- programska oprema, ki bi jo šole dobile, je »taka kot je«, torej brez odgovornosti za možne napake in pomanjkljivosti
- vse sodelovanje poteka na relaciji šola — Zavod za šolstvo — Iskra Delta in ne šola — Iskra Delta.

V smislu zadnjega člena je tudi Iskra Delta pripravljena preko Zavoda za šolstvo brezplačno šolati v obliki seminarjev učitelje oziroma mentorje omenjenih vzgojnoizobraževalnih organizacij.

Kakšne so perspektive nadaljnjega razvoja računalniške podpore v vzgojnoizobraževalnem procesu?

Navedena materialna in programska oprema je primerno izhodišče za izobraževanje na nivoju delavskih univerz, kakor tudi visokošolskih ustanov. Na fakultetah, kjer sta računalništvo in informatika intenzivno zastopana, bi moralo biti (upoštevanje števila študentov x število potrebnih ur) zagotovljeno po eno delovno mesto na 3 študente. Pri tem seveda velja upoštevati kapacitete Univerzitetnega računskega centra.

Kakšne so perspektive nadaljnjega razvoja računalniške podpore v vzgojnoizobraževalnem procesu?

Navedena materialna in programska oprema je primerno izhodišče za izobraževanje na nivoju delavskih univerz, kakor tudi visokošolskih ustanov. Na fakultetah, kjer sta računalništvo in informatika intenzivno zastopana, bi moralo biti (upoštevanje števila študentov x število potrebnih ur) zagotovljeno po eno delovno mesto na 3 študente. Pri tem seveda velja upoštevati kapacitete Univerzitetnega računskega centra.

Po kriterijih izobraževanja za prakso bi na obeh slovenskih univerzah morali omogočiti poučevanje sodobnih programskih orodij (IDA-koncept), kar pomeni, da naj bi bilo študentom računalništva in informatike omogočeno delo na šolskih mnogouporabniških sistemih (variante D).

V perspektivi naj bi imeli taki minicentri medsebojno lokalno povezavo ter povezavo na ustrezne Univerzitetne računske centre.

Smiselno je zasnovati projekt enotnega opremljanja vzgojnoizobraževalnih ustanov tudi v drugih republikah. Prednosti predložene variante opremljanja v zveznem merilu so poleg že navedenih še v tem, da ima Iskra Delta razpredeno svojo servisno mrežo po vsej Jugoslaviji, to pa je, ob sposobnosti resne serijske proizvodnje, predpogoj za kvaliteten rešitev uvajanja mikroročunalniške tehnike v izobraževalni sistem SFRJ.

Iskra Delta je pripravljena omogočiti šolam nakup računalniške opreme po znatno nižji ceni?

Cene predloženih rešitev znašajo med 30% in 50% zdaj veljavne komercialne ponudbe

Na teh osnovah bi bile cene posameznih variant naslednje:

- Varianta A: 1.100.000 din
- B: 2.500.000 din
- C: 4.800.000 din
- D: 11.000.000 din

Torej dobi šola na primer po varianti B pet mikroročunalnikov Partner z disketami in tiskalnikom TRS 835 ter vso pripadajočo programsko opremo, kar pomeni, da za en namizni (desk top) mikroročunalnik Partner odšteje samo 400.000 din.

Kako bo z dobavo vaše računalniške opreme?

Glede na to, da je vsa ponujena oprema iz redne proizvodnje, je dobavljiva takoj. Možno pa bi bilo doseči še nadaljnje znižanje cene ponudbe če bodo svoj delež znižanja prispevali tudi naši kooperanti pri opremi, kot je

tiskalnik iz TRS Zagreb, TV zaslon iz Iskre — Široka potrošnja in Gorenja ter zaslonski terminal iz Gorenja. Akcija v tej smeri je v teku in ima vso družbeno podporo.

Nekaj opreme za šolske namene ste že dobavili?

Instalirana tehnična baza Iskre Delte v naših šolah je že sedaj znatna in predstavlja dobro ter preverjeno osnovo za nadaljnje opremljanje slovenskega šolstva. Na obeh slovenskih Univerzah imamo sedaj že dva velika, en srednji, 14 mini ter 13 mikro računalniških sistemov Iskre Delte. V srednjih šolah pa je Iskra Delta instalirala dva mini sistema in 23 mikroročunalniških sistemov, pri čemer velja še omeniti, da je večino teh sistemov dobavila in jih vzdržuje ter opremlja pod posebnimi, za šole ugodnimi pogoji.

Boris Čerin

RAZGOVOR Z IPO DO ZORIN, MARJANOM TROJARJEM

Poslovali smo zadovoljivo

Navada je že, da ob kvartalnih poročilih poročamo o rezultatih posameznih delovnih organizacij. Tokrat smo se s tem namenom napotili k direktorju delovne organizacije ZORIN Marjan Trojarju. Povedal nam je:

DO ZORIN je svoje devetmesečno poslovanje zaključila v skladu s planiranimi pričakovanji. Prihodek je rasel glede na isto obdobje lanskega leta z indeksom 150, v primerjavi s planiranim pa smo dosegli 72% planirane vrednosti. Razlog za minimalno plansko zaostajanje je v zaostajanju dela na nekaterih razvojnih nalogah.

Dohodek smo dosegli nad planirano vrednostjo, to je 79%, zato, ker so materialni stroški v devetmesečnem obdobju zaostajali za predvidenimi. Redno se nam dogaja, da se glavne obremenitve na področju materialnih stroškov pojavljajo v dospetje plačil predvsem v zadnji četrtini leta, ko je treba pokriti obveznosti za nabavo literature in plačevanje storitev v računalniškem centru.

Na področju projekta »Informacijski sistemi« je bil zaključen projekt »Uvoz-predkalkulacije«, projekt »Obračun stroškov« pa skladno z rebalansom te naloge teče z določenim časovnim zamikom. Vsa tekoča dela, ki se izvajajo po posebnih sporazumih za delovne organizacije v Iskri — to je »Vzdrževanje« in »Operativa« v računalniški obdelavi — pa se izvajajo skladno s planom.

V tem obdobju so bila zaključena dela na adaptaciji prostorov za skupni računalniški center in je instalirani računalnik spet v obratovanju. Nabavljeno je bilo nekaj dodatne opreme za center, vključno opremo za demonstracijski prostor v Centru.

Na področju nabave strokovne literature so bili doseženi pozitivni

rezultati, oziroma rezultati so nad planiranimi. Toda, za približno polovico naslovov, dobavljenih inozemskih revij doslej še niso poravnani abonmaji, zato v dogovoru z Iskra banko zdaj pospešeno urejamo to plačevanje. Zato so začasno v Indok centru izločena sredstva v poslovnem skladu iz katerih bomo zagotavljali odkup deviznih sredstev za plačevanje abonmajev in nabavo literature.

V TOZD BII je bila v tem obdobju velika zasedenost z delom na neposrednih projektih, oziroma na konkretnih proizvodnih delovnih nalogah kar se je rezultiralo tudi v sorazmerno ugodni sliki rezultatov poslovanja. Pri razporejanju čistega dohodka, predvsem za del oblikovane mase za OD smo se obnašali tako, da smo maso oblikovali v skladu z rastjo OD v SOZD Iskra. Indeks rasti — 153 — je sicer nekoliko višji od indeksa SOZD (ki ima indeks 148), vendar je ta pozitivna razlika nastala predvsem zaradi dveh razlogov: v tem letu je začel delovati skupni računalniški center, za delovanje ljudi v tem centru razporejamo 7% mase.

TOZD CAOP pa je hkrati izrazilo zaostala za možno maso sredstev, ki jo je dovoljeval družbeni dogovor, zato je v skladu s priporočilom občine TOZD to razliko nadoknadil. Lani dovoljeni masi namreč ni bilo mogoče slediti zaradi premalo ustvarjenega dohodka. Prava slika poslovanja bo znana ob koncu leta, značilni so namreč premiki predvsem na porabi sredstev, do katerih vselej pride v zadnjem četrtletju. Vendar ocenjujemo, da bo naše poslovanje potekalo v skladu z lanskimi predvidevanji oziroma napovedmi.

Večja stopnja inflacije, kot smo jo bili predvidevali v začetku leta sicer močno vpliva na naše poslovanje in dohodek, predvsem v organizacijah, katerih glavna poslovanja sloni na svobodni menjavi dela, vendar bodo, to razliko skušali pokriti z nekaterimi prihranki pri materialnih stroških, oz. smo jo delno že uspešno pokriti z našimi relativno ugodnejšimi pogoji pridobivanja deviznih sredstev.

Ocenjujemo, da bo celotna ZORIN ustvarila v letošnjem letu 60—65% svoje realizacije iz okvira Iskre ter bo le ostali delež realizirala v sodelovanju z drugimi organizacijami, torej z organizacijami izven Iskre. mak

TOZD VELIKI ZAGANJALNIKI Dosegli letni načrt

Pretekli petek, 14. decembra 1984 je bila v tovarni velikih zaganjalnikov v novogoriški Iskri — Avtoelektriki krajša, a toliko bolj pomembna slovesnost, ki bo našla v knjigi zgodovine te TOZD posebno, najbolj častno mesto. Ta dan so delavke in delavci dosegli letni plan in tako izpolnili ambiciozni načrt, po mnenju nekaterih kar preveč drzno zastavljen v začetku leta.

Na tekoči trak so med zaganjalnike »vrinili« tudi simbolično steklenico »močnega«, ob njej pa napis: Izpolnili smo letni plan in realizirali za 602.381.983 dinarjev (po stalnih cenah). Naredili smo 108.198 kosov zaganjalnikov AZJ, 57.134 kosov zaganjalnikov AZK, 29.009 kosov dinamov in 4.918 kosov AMJ — ARC motorjev in stikal, skupaj kar 199.259 raznih izdelkov.

Doseči letni plan celih 15 dni pred zaključkom leta je res odmeven uspeh, zato vse čestitke delavkam in delavcem tovarne velikih zaganjalnikov! Marko Rakušček

Stane Fleischman

Naj pred pričetkom strokovnih in samoupravnih obravnav projekta nove organiziranosti Široke potroš-

Široka potrošnja, ki v tem trenutku »slovi« kot ena najslabše organiziranih delovnih organizacij v Iskri, je dobila tudi strokovno potrdilo svoje organizacije »kvalitete«: analizo mariborske VEKŠ, ki je hkrati z diagnozo sedanjega stanja pripravila tudi koncept nove samoupravne in poslovne organiziranosti te delovne organizacije.

Strokovna podlaga za ukrepe, ki jih najodgovornejši delavci Široke potrošnje — tako poslovodni kot samoupravni in družbenopolitični — že dolgo terjajo, je torej izdelana.

Uvajanje izsledkov v prakso bo seveda terjalo nekaj časa in brez dvoma ogromno naporov, brez spreminjanja dolgoletnih ukoreninjenih navad pač ne bo šlo. Bodo pa aktivnosti potrebne kar nemudoma, saj gre prav slabi organiziranosti pripisati tudi slabe poslovne rezultate delovne organizacije. In ti so na dlani, saj je moč utemeljeno pričakovati, da bo DO Široka potrošnja kot celota po letošnjem zaključnem računu zabeležila precejšnjo izgubo.

Naj pred pričetkom strokovnih in samoupravnih obravnav projekta nove organiziranosti Široke potroš-

Zadnji poslovni dnevi pred novimi z letnico 1985

Blizu je novo leto in tedaj bomo sklenili tudi letošnje poslovno leto. Zaključek poslovnega leta pa hkrati pomeni tudi obračun uspeha in poslovanja. Vendar, kakorkoli nas hitro približevanje novega leta spominja na resnost in skrb o tem, kakšen uspeh nam bo pokazal obračun in nas nehoti opominja na to, da poskušamo v še teh nekaj preostalih dneh, ki so nam do novega leta še na razpolago, postoriti in ukreniti še vse tisto, za kar menimo, da bi bilo potrebno za čim boljši poslovni uspeh leta, vendarle po ustavljeni navadi poslovnih obračunov, ta trenutek moremo imeti za trdnjšo oporo le še zadnji devetmesečni obračun poslovnih rezultatov. Kljub temu pa, da nam to zdaj, globoko v decembru pomeni že preteklost, ki je ni več mogoče spremeniti, nam podatki iz teh (devetmesečnih) obračunov, še vedno morejo povedati več kot nič, oziroma nas še morejo opomniti na marsikaj, kar nam je morda še mogoče storiti še pred novoletnimi prazniki. V tem zapisu se bomo le na kratko zaustavili na primeru devetmesečnih poslovnih rezultatov, ki jih je bila dosegla TOZD Mehanizmi v Lipnici na Gorenjskem iz okvira DO Iskra—KIBERNETIKA.

V tej TOZD so kljub zapletenim pogojem gospodarjenja po kazalcih devetmesečnega obračuna, uspeli poslovati še kar zadovoljivo. Čeprav je takšna ugotovitev utemeljena, pa bi bilo preveliko veselje očitno prav lahko preuranjeno, saj se tudi tam zavedajo še nadaljnjega zaostrovanja pogojev poslovanja v zadnjem četrtletju letos. Ker tekoče četrtletje še ni povsem končano in je vendarle nekaj dni še pred nami, so četrtletni kazalci ta čas še vedno aktualni za usmerjanje zadnjih še možnih letošnjih ukrepov.

In, kaj kažejo devetmesečni kazalci poslovanja v TOZD Mehanizmi? Tam so imeli dotlej največ težav z oskrbovanjem z repromaterialom, vse bolj pa jim je naraščala nelikvidnost. Slednje pa jim je spet oteževalo tudi najnujnejše nabave in izvajanje investicijskih načrtov. TOZD Mehanizmi, ki je po izvozu na kovertibilni trg na sicer pomembnem mestu v DO Kibernetika, pa je letni plan tega izvoza uspela izpolniti le 43-odstotno, oz. za 5 odstotkov slabše v primerjavi z enakim obdobjem lani. Poleg tega plan izvoza tudi po planirani dinamiki izvoza ni bil dosežen. Kljub temu pa lahko delavci te TOZD ugotavljajo, da jim je vendarle uspelo izpolniti vsa naročila, čeprav so bila le-ta v večini primerov povezana z izredno kratkimi roki.

Vrednost uvoženega repromateriala so ob tričetrtletju dosegli v obsegu, ki je bila za 25 odstotkov nižja od tistega v enakem obdobju lani, vendar pa je doseženo pomenilo 78 odstotno izpolnitev letnega plana po eni strani, po drugi strani pa je to pomenilo precejšnje izboljšanje pokrivanja konvertibilnega uvoza z izvozom in sicer z indeksom 126.

V skladu s tem je tudi zelo visoka stopnja uresničitve letnega plana izvoza na kovertibilni trg, saj odstotek dosega vrednost kar 95, vendar pa vključujoč tudi postavko »domača oprema« v tem okviru

tovrstna izpolnitev letnega plana dosega skupaj le 73 odstotkov.

Nepokrita obratna sredstva so delavcem te TOZD v obravnavanem obdobju ovirala izvajanje investicij. Ugotovili so, da so premalo vlagali v nadomeščanje iztrošenih delovnih sredstev.

Presegli pa so dinamični plan proizvodnje in sicer za 12 odstotkov oziroma za 37 odstotkov več kot v enakem obdobju lani. To je 344 članski delovni kolektiv dosegel z le štirimi novimi delavci, pri čemer pa je bila dejanska poraba delovnega časa celo manjša od planirane in sicer z odstotkom 99,7. Osebnih dohodkov so dobivali v skladu z doseženo akumulacijo, kakor je bilo v skladu s predpisi tudi razporejanje dohodka na osebne dohodke in sredstva skupne porabe.

Spet slabši pa je kazalec o reproduktivni sposobnosti te TOZD, če le-to primerjamo z rezultati podskupine dejavnosti, v katero TOZD spada. Dosegli so namreč le stopnjo 11,62 napram 11,70, ki je bila dosežena v omenjeni podskupini. Pomembno pa je dodati, da je raven razporejenih osebnih dohodkov in sredstev skupne porabe presegla tisto iz družbenega dogovora in zaradi česar so ugotovili, da so bili v ta namen razporedili za 1.708.000 preveč, pri čemer pa je spet prav dodati podatek, da je neto osebni dohodek na zaposlenega tam porastel v omenjenem letošnjem obdobju le za 108,5 odstotka.

V skladu z družbenim dogovorom o omejeni rasti nekaterih vrst izdatkov so ugotovili, da je bila ta rast sicer nekaj povečana vendar pa različna pri različnih vrstah tovrstnih (omejenih) izdatkov, povezani pa so bili predvsem z opravljanjem nalog v zvezi s prodajo, nabavo in izvozom. Ob sprejemanju tričetrtletnega obračuna poslovanja so menili, da bodo morali na tem področju vnaprej še bolj varčevati in omejevati nepotrebno nastajanje takšnih stroškov. Ko

pa smo že pri stroških, je treba povedati, da z zakonom dovoljena poraba goriva ni bila prekoračena, saj so v tem dosegli le odstotek 43.

Skrb pa povzroča dejstvo razmeroma kar precejšnjega povečanja zalog, pri čemer je odstotek kar 29,4 v primerjavi s tistim ob koncu leta 1983. S tem se je povečala vezanost obratnih sredstev in tudi občutno zmanjšano stopnjo likvidnosti te TOZD.

Dohodkovna produktivnost je bila dosežena v zadovoljivem porastu, medtem pa je akumulativnost v primerjavi z enakim obdobjem lani upadla, oz. bila nižja od 4 do 10 odstotkov.

Gledano vse v vsem so delavci TOZD Mehanizmi ob tričetrtletju menili, da so poslovali ugodno. Tak sklep so sprejeli na osnovi naslednjih dosežkov: 12 odstotna prekoračitev dinamičnega plana proizvodnje, 75 odstotno uresničevanje uvoza glede na enako obdobje lani, 126 odstotno pokritje konvertibilnega uvoza z izvozom in 135 odstotno rastjo dohodka. Seveda pa bi bili nekritični, če ob tem ne bi imeli pred očmi vrste slabosti, ki se jim v tem obdobju niso uspeli izogniti in kar se med drugim nanaša tudi na izvajanje stabilizacijskega programa.

V tem smislu so sprejeli vrsto sklepov za izboljšanje poslovanja. Menili so tako, da morajo doseči boljšo likvidnost in sicer z varčevanjem, z zmanjšanjem zalog in pravilnejšimi razmerji med cenami izdelkov in repromateriala. Odločili so se za intenzivnejšo aktivnost na področju osvajanja novih izdelkov ter izboljšav obstoječih izdelkov tako, da bodo dosegli večjo stopnjo tržnosti. Pri izvoznih naročilih so se odločili za večjo skrb pravočasnosti. Prav tako bi morali dosegati višjo stopnjo kvalitete izdelkov. Neizogibno bodo morali zmanjšati zaloge materiala ter do konca tega leta sprejeti ustrezne sklepe za razvrednotenje in odpis nekurantnega blaga.

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrija za elektriko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana

Glavni urednik: Pavle Gantar, **pomočnik glavnega urednika:** Miloš Pavlica, **odgovorni urednik:** Dušan Jelenc, **tehnični urednik:** Janko Colnar, **novinar:** Mara Ovsenik.

— Uredniški odbor: Alojz Boc (Kibernetika), Špela Dittrich (Avtomatika), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Lado Drobež (I.C.), Kazimir Mohar (Telematika), Marko Rakušček (Avtoelektrika) — **Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo.**

— Naslov: Ljubljana, **Gregorčičeva 23/1, telefon:** 223-977

— Tisk: Casopisno podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tako torej upamo in želimo v teh zadnjih tednih in dneh letošnjega leta, da so v TOZD Mehanizmi DO Kibernetika, uspeli izvesti potrebne omenjene ukrepe vsaj v tolikšni meri, da se bodo s potrebnim poslovnim,

delovnim in akcijskim optimizmom vrgli v prve dneve novega poslovnega leta 1985. To jim seveda tudi iskreno želimo vsi ostali člani iz velike družine naše ISKRE.

Mara Ovsenik

Frideriku Fištru v slovo

Huda bolezen nam je iztrgala dolgoletnega sodelavca Friderika Fištra. S svojim vestnim delom in dobrim odnosom do nas, njegovih sodelavcev, si je v naši vrsti pridobil veliko prijateljev, spoštovali smo ga kot človeka in kot delavca. Zdaj, ko odhaja, bi mu morali to povedati, toda ta naloga je za nas pretežka. Vsaka, tudi najbolj pazljivo izbrana beseda, ki mu jo namenimo v zadnje slovo, je prešibka, da bi izrekla našo hvaležnost, naše sočustvanje in našo žalost.

Friderik se je rodil leta 1937 in njegovi prvi spomini so spomini na pokanje pušk, na lakoto in mraz, na strah, skivanje in beg. Takrat ko je začel zaznavati življenje okrog sebe,

je divjala druga svetovna vojna, ki mu je vzela očeta, mu uničila otroštvo in hudo načela njegovo zdravje. Prva povojna leta je preživel na zdravljenju, popolnoma pa si od vojnih grozot ni nikoli opomogel. Izšolal se je za elektrika, ustvaril si je družino in dom. Ko je že mislil, da je najhujše mimo, da si lahko privoščijo mirno življenje preprostega človeka, so ga razmere zopet potegnile v vrtnice skrbi in novih naporov, gradil si je nov dom, ki pa ga žal ne bo mogel končati.

V našo TOZD je prišel pred dvajsetimi leti in opravljal razna dela njegove stroke. Vedno se je trudil, da bi si s prizadevanjem nadomestil vse, za kolikor je njegove delovne sposobnosti zmanjšala bolezen. Vsakomur je pomagal, sam pa je le malokdaj prosil za pomoč.

Aktivno je sodeloval v samoupravnem in družbenopolitičnem utripu našega kolektiva.

Nov dom, ki ga je tako prizadevno gradil in se veselil trenutka, ko bo vanj preselil svojo družino, ostaja brez gospodarja. Vedel je, da žena in hčerka zelo potrebujejo njegovo roko, ki bi ju vodila, zato je z vso močjo ključeval bolezni, ki pa je bila le prehuda. Odšel je sredi dela in odnesel s sabo veliko neuresničenih načrtov.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Delavci TOZD
Napajalne naprave
DO Avtomatika

Potrebe po sodelavcih

Objave prostih del in nalog v Iskri zbira in ureja Judita Bagon, SOZD Iskra DSSS, Trg revolucije 3, Ljubljana, tel.: 213-213, int.: 25-25. Prijave pošiljajte na naslov, ki je naveden v okviru objave posamezne delovne, oz. temeljne organizacije. Na tem naslovu prejmete tudi natančnejše informacije o prostih delih in nalogah.

ISKRA ZORIN TOZD CAOP, LJUBLJANA, TRG REVOLUCIJE 3
Delavski svet objavlja prosta dela in naloge:

operater na računalniškem sistemu VAX 780

Dela in naloge objavljamo za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Poskusno delo traja 3 mesece.

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:
— srednja izobrazba tehnične smeri;
— 1-letne izkušnje na podobnih delih in nalogah pri servisiranju ter vzdrževanju komunikacijske opreme;
— veselje do timskega dela ter voljo do izobraževanja.
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev z opisom dosedanjih del naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: ISKRA ZORIN TOZD CAOP, Trg revolucije 3, Ljubljana.
Vse dodatne informacije dobite po telefonu 213-213, int.: 3239, pri Juretu Božiču.

Sprejem in vsebina novega zakona o sistemu družbene kontrolle cen ali kako bo s cenami v Iskri v bodoče

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

določila je tudi razvidno, da bodo proizvodne in prometne OZD na podlagi sklenjenih samoupravnih sporazumov skupaj oblikovale cene in skupaj določale ustrezne deleže udeležbe v teh cenah. V dosedajni praksi že imamo nekaj takih primerov. (Pomanjkljivost ob deloma svobodnem oblikovanju cen v prometu, za izdelke, za katere jih tudi proizvajalci svobodno oblikujejo po tržnih pogojih, je glede na osnutek odpravljena). Tako lahko tudi trgovina svobodno oblikuje svojo maržo, razen tam seveda, kjer se deleži določijo skupaj s proizvodnimi OZD.

b) Družbena kontrola cen

Posebno in zelo obsežno poglavje je namenjeno opredelitvi družbene kontrolle cen, katere sestavni del je tudi neposredna kontrola cen in jo zato tudi bolj opredeljuje.

V skladu z dikcijo tega zakona družbeno kontrollo cen opravljajo delavci v OZD s tem, da spremljajo kazalce, na osnovi katerih so upravniki organi planirali dohodek in elemente, ki služijo za oblikovanje cen; podatke o realiziranem dohodku, usmerjene v nadaljnje povečanje proizvodnje in bogatenje ponudbe blaga in storitev; način in možnosti za

zadovoljevanje povpraševanja in zatiranje stihijskega delovanja trga.

V nadaljevanju se opredeljuje, da družbeno kontrollo cen opravljajo organizacije zdrženega dela s tem, da spremljajo izvajanje pravic in obvez, sprejetih v samoupravnih sporazumih oziroma pogodbah, v katerih so opredelili elemente za oblikovanje cen oziroma so oblikovali cene. Ob tem pa morajo nove cene primerjati s cenami, ki se za te proizvode ali storitve realizirajo v izvozu oziroma uvozu. Tako torej merilo svetovnih cen še naprej ostaja kot eden od odločujočih elementov za oblikovanje cen na domačem trgu.

Medsebojno povezane OZD bodo prav tako opravljale družbeno kontrollo cen na skupnih temeljih, enako pa organizirani potrošniki in družbenopolitične skupnosti. Glede na osnutek daje »zakon o cenah« v pristojnosti tudi gospodarskim zbornicam, ki morajo v tem smislu nuditi strokovno pomoč in dati iniciativno za samoupravno sporazumevanje o cenah med poslovno povezanimi OZD skrbijo, da se določajo standardi in normativni stroškov živega in minulega dela ter skrbijo za razvijanje dobrih poslovnih običajev in odgovornosti OZD za svoje ravnanje v medsebojnih razmerjih ter do družbene skupnosti.

Družbenopolitične skupnosti so po tem zakonu (seveda pa tudi po drugih aktih) obvezane sprejemati take ukrepe na področju ekonomske politike, ki bodo prispevali k usklajevanju ponudbe in povpraševanja, nadalje določati skupne elemente za oblikovanje cen v planskih in drugih aktih na ravni federacije ter izjemoma tudi sprejemati ukrepe družbene kontrolle cen.

Pod ukrepe ekonomske politike, ki naj prispevajo k umirjeni rasti cen in usklajevanju ekonomskih razmerij, se uvrščajo ukrepi: v skupni politiki ekonomskih razmerij do tujine, skupne monetarne in skupnih odnosov kreditne politike, skupne carinske in devizne politike, politike delitve družbenega proizvoda in dohodka, politike davkov in prispevkov ter politike oblikovanja in izrabe intervencij iz blagovnih rezerv. (V razpravah o osnutku »zakona o cenah« smo opozarjali na pomanjkljivost določil o konkretnih obvezah izvršilnih organov družbenopolitičnih skupnosti, da sprejemajo in ugotavljajo izvajanje ustreznih ekonomskih ukrepov. Sam »zakon o cenah« te določbe bolj konkretizira in tako odvrča nevarnost pogostih sprememb režimov oblikovanja cen, administrativnih posegov ali celo »zamrznitve« cen. Ta pomanjkljivost v osnutku je torej bila upoštevana in odpravljena. Izpuščena ali ustrezno preoblikovana pa so tudi določila, ki so se v osnutku več ukvarjala z neposredno kontrolo cen).

V tem poglavju so vsebovana tudi določila o delih in nalogah Zavoda za cene, ki jih razdeljujemo pod organi za cene.

Organizacije zdrženega dela so s tem zakonom pridobile pravico, da v gospodarski zbornici razrešujejo sporna vprašanja v zvezi z oblikovanjem cen, vložijo prijavo za ponovno proučitev ravni cen določenih proizvodov in storitev. V ta namen se bo morala GZ Jugoslavije kot tudi GZ republik in pokrajin šele organizirati tako, da bodo to delo zmoglo korektno in z zaupanjem zdrženega dela

resnično opravljati. (Na dosedanje nepravilnosti in organizacijsko nezmožnost GZ za to delo smo tudi opozarjali v razpravah, zato je sedaj postopek preverjanja upravičenosti oblikovanja cen, ki ga zahteva najmanj 1/3 kupcev določenega proizvoda, zakonska obveza).

Pri uvajanju ukrepov neposredne kontrolle cen morajo organi, ki jih predlagajo, predhodno pripraviti analizo izvajanja že sprejetih ekonomskih ukrepov in predlagati druge, s katerimi se odpravijo vzroki, zaradi katerih je bila uvedena neposredna kontrola cen. Pri predpisovanju posameznih ukrepov neposredne kontrolle cen (NKC) mora pristojni organ izhajati iz realnega vrednotenja in smotnejše uporabe materialnih dejavnikov proizvodnje, kar pomeni, da se upošteva standard in normativne porabe materiala; le-to primerja z ravni in sorazmerjem v svetovnih cenah, upošteva pa tudi učinkovitost gospodarjenja in namensko delitev dohodka.

V ta namen se mora sprejeti in razčleniti merila, po katerih se upošteva te elemente, kar pa je praviloma javen dokument — vpogled dostopen zainteresiranim OZD in drugim organom.

Izvajanje ukrepov neposredne kontrolle cen je predpisano pavšalno na največ 6 mesecev, ne glede na vrsto ukrepa in obseg, ki ga zajema, vendar je ob predlogu za njegovo podaljšanje potrebno opraviti analizo učinkov ekonomskih ukrepov in razloge, zakaj je potrebno podaljšati veljavni ukrep neposredne kontrolle cen. Organ, ki tako podaljšanje ukrepa predlaga, mora v 15 dneh od podaljšanja obvestiti pristojno skupščino.

Ukrepe neposredne kontrolle cen (določanje najvišjih cen oziroma najvišje ravni cen, način oblikovanja cen, dajanje soglasij k cenam, vračanje cen na določeno raven, ohranitev cen na zadržani ravni, določanje zneskov za kritje stroškov prometa in obvezno poprejšnje obveščanje o spremembi cen) predpisujejo

izvršni organi. ZIS predpisuje ukrepe neposredne kontrolle cen ob sodelovanju republiških in pokrajinskih IS za vse izdelke in storitve; ki so pomembni za vso državo. To pa je predvsem vsa industrijska proizvodnja in druge dejavnosti, razen stanarin, komunalnih storitev in drugih podobnih storitev, kot obrtne in osebne storitve, vzgoja in izobraževanje, znanost, kultura in informacije. Servisne storitve torej še naprej ostajajo v pristojnosti republike in občin.

Pri družbeni kontroli cen se izhaja iz tega, da se s tem zakonom krepi položaj in pravice organizacij zdrženega dela, da samostojno v medsebojni povezanosti in soodvisnosti z drugimi deli zdrženega dela oblikujejo cene za svoje proizvode in storitve, glede na potrebe in razmere na trgu. Zato se objektivno zmanjšuje vloga in pomen ukrepov neposredne kontrolle cen. Vsled tega se tudi ne bo obdržalo dosedanje razmerje pristojnosti za posamezne proizvode in storitve na zvezno in republiško oziroma pokrajinsko pristojnost, saj to umetno ločuje interese organizacij zdrženega dela v reprodukciji in na enotnem jugoslovanskem trgu.

V nasprotju z dosedanjim prakso ta »zakon o cenah« predpisuje, da ukrep »zamrznitve« cen (ohranitev cen na zadržani ravni), ki velja za vse proizvode in storitve, lahko sprejme le skupščina SFRJ. Pogoj za to pa so velika odstopanja v tržnih razmerjih in v cenah, ki onemogočajo izvajanje skupne ekonomske politike, določene v družbenem planu ali rušijo enotnost jugoslovanskega trga.

c) Organi za cene

Med razpravo o osnutku »zakona o cenah« se je šele izoblikoval predlog, da se v okviru Sekretariata za tržišče in splošne gospodarske zadeve Zveznega izvršnega sveta oblikuje Zvezni zavod za cene, kot organ, ki bo prevzel arhivo, sredstva in del sodelavcev dosedanje Zvezne skupnosti za cene (SZZPC). Naloge in delovna pravila, ki jih bo opravljal Zvezni

Z računalniki do boljšega poslovanja

Izgradnja informacijske mreže prav gotovo sodi med prioritete naloge pri izgradnji delovne organizacije kot učinkovito delujočega poslovnega sistema. Kako potekajo dejavnosti v okviru te naloge v Široki potrošnji, smo povprašali v. d. direktorja področja za organizacijo in AOP Široke potrošnje Lojzeta Luskovca.

Kako napreduje izgradnja mreže, ki bo temeljnega pomena za kakovostni premik pri gospodarjenju? Vemo namreč, da prav pomanjkanje pravočasnih, kakovostnih in točnih poslovnih informacij botruje prenekateri napačni poslovni odločitvi, kar seveda neposredno pripomore k rezultatu poslovanja?

Luskovec: »Od odločitve o načrtu izgradnje informacijske mreže do danes smo že precej storili, zato kolebanj ni več. Odločili smo se za sovlaganje v skupni povezavo računalnik v okviru Iskre, to nam bo omogočilo precejšnjo pocenitev izdatkov za software, saj naša udeležba pri nakupu računalnika Iskra Delta—Digital 845 predstavlja let 15% celotne vrednosti naprave. Vendar bomo morali tudi ta sredstva zbrati z združenjem med TOZD, ki bodo v celoten znesek 39,5 milijona dinarjev prispevale delež, sorazmeren s

številom priključkov (portov) v posamezni temeljni organizaciji.

Tako predvidevajo, da bodo v TOZD TV, Pržan priključili štiri terminale, v sežanski Elektroakustiki štiri, v vrhniških Antenah dva, v Železnikih enega, ker že imajo svoj računalnik in jim to zadošča, v spodnjejezdriški Montaži štiri, v TOZD Prodaja dva, v TOZD Raziskovalni institut enega in v DSSS enega. Kako bo s priključki v TOZD Tovarna gospodinjstskih aparatov v Retečah, se zaradi sedanjega gospodarskega položaja še ne ve. Skupaj bo torej v Široki potrošnji 18 terminalov, kar predstavlja natanko 15% možnosti, ki jih ima osrednji računalnik.

Kako pa bo računalniška mreža »oskrbljena« s softwareom?

Luskovec: »V načrtu imamo nakup treh modulov proizvodno materialnega planskega sistema (PMPS), ki jih bomo instalirali v Železnikih. Vzporedno z uvajanjem PMPS že poteka šifracija, še posebej intenzivno v temeljnih organizacijah Antene na Vrhnikih in Elektromotorji Železniki.

Pri tem opravi nam pomaga Iskrin INDOK. Do leta 1990 pa bo za izvajanje načrta izgradnje informacijske mreže potrebne za nakup softwarea nameniti še 4,1 milijona dinarjev, stroški že vključujejo tudi izdatke, potrebne za uvajanje teh sistemov.« Stane Fleischman

S seje aktiva ZB SOZD Iskra

Ob izteku leta se navadno sestane aktiv Zveze borcev naše SOZD Iskra. Tudi letos, 18. t.m. so se zbrali, vendar je bila udeležba to pot bolj skromna, kot druga leta. Sestanka borcev so se poleg predstavnikov sindikata in mladine udeležili tudi predsednik KPO Boris Lasič ter člana KPO Zoran Polič in Boris Mužič.

Zbrane borce oz. predstavnike aktivov ZB iz naših delovnih organizacij je pozdravil predsednik aktiva ZB SOZD Iskra Tone Orožim in predal besedo predsedniku KPO SOZD Iskra Borisu Lasiču.

Predsednik KPO je nato v kratkem borcem prikazal izpolnjevanje planskih obveznosti SOZD Iskra v letošnjem letu. Omejil se je le na bistvene pokazatelje in na težave, ki tudi Iskri niso prizanesle v tem poslovnem letu. Podrobnostim se bomo v tem zapisu izognili, saj bo o končnih rezultatih poslovanja še dovolj govora.

Predsednik Boris Lasič se je v svojih izjavah dotaknil tudi prihodnjih nalog Iskre, še zlasti na področjih, ki so za Iskrin nadaljnji razvoj tako pomembna.

Član KPO Zoran Polič je nato govoril o vsebini nekaterih problemov, ki tarajo Iskro, oz. spremljajo gospodarjenje, kakor tudi o obveznostih v prihodnjem letu in naslednjem srednjeročnem obdobju.

Po končanih izjavah, sta predsednik Boris Lasič in Zoran Polič, odgovarjala na nekatera vprašanja članov aktiva ZB.

Sledila so kratka poročila o delu aktivov ZB v posameznih Iskrinih organizacijah, kjer pa je bilo ugotovljeno, da se število nekdanjih borcev iz leta v leto opazno zmanjšuje.

Predstavnik ZB iz Avtoelektrike je poročal, da so že stekle priprave na dan borca — dan Iskre, ki bo prihodnje leto v Novi Gorici.

Zbrane borce sta ob koncu seje pozdravila še predsednik ZSMS in predsednik KOS SOZD Iskra Avguštin Ciuha in borcem zaželela mnogo uspehov v novem letu.

—C—

DO AVTOELEKTRIKA

Med 2.000 zaposlenimi prek 500 krvodajalcev

Plemenitost brez primere bi lahko poimenovali srečanje, ki je bilo minuli petek, 14. decembra v novogoriški Iskri — Avtoelektriki. Preko 200 delavk in delavcev se je zbralo na tradicionalni prireditvi v čast krvodajalcev, ki jih je med 2000 zaposle-

DO AVTOELEKTRIKA

Priprave na dan Iskre so že stekle

Morda se vam zdi malce čudno drage bralke in bralci, vendar je res. Priprave na praznovanje dneva Iskre, dneva borca, ki bo prihodnje leto v mestu cvetja in mladosti v Novi Gorici, so stekle. Minulo soboto je bil namreč 1. sestanek odbora za organizacijo te naše velike manifestacije, katere organizator je Iskra — Avtoelektrika Nova Gorica.

Člani odbora so pod predsedstvom Roberta Žerjale, pomočnika glavnega direktorja spregovorili o načinu poteka tega tradicionalnega srečanja Iskrašev, o lokaciji, virih finansiranja, vsebini paketa, programu itd., skratka o vsem tistem, kar naj bi zadovoljilo 17 tisoč udeležencev, kolikor jih pričakujejo prihodnje leto v mladem mestu, v Novi Gorici.

Danes vam lahko že sporočimo, da je lokacija prireditve znana, in sicer je v samem centru Nove Gorice, ob skupščini občine, kjer je prijeten borov gozdiček in prostrana zelenica ob širokih ulicah. Sicer pa, mnogi gotovo še niste pozabili 4. julija 1977, ko je bilo praznovanje dneva Iskre, dneva borca v Novi Gorici, na istem mestu pa se bomo zbrali tudi prihodnje leto.

Čeprav nas loči od našega srečanja še dobrih šest mesecev, pa se vseeno ni čuditi, da so priprave že stekle. In to samo zato, da se boste na dan praznovanja počutili tu v Novi Gorici kot doma, kar najlepše.

Marko Rakušček

odstotek pove vse in res izraža plemenitost brez primere.

Srečanje je otvoril in pozdravil navzoče sindikalni delavec iz tovarne malih zaganjalnikov, v imenu vodstva delovne organizacije pa se je zahvalil za plemenita dejanja vodja splošno kadrovskega sektorja Karel Brenčič.

Slavnostni govornik je bil sam predsednik odbora RK Nova Gorica Marino Boštjančič, ki je med drugim dejal:

»Spoštovani Iskraši, vesel sem, da vas lahko pozdravim v tako velikem številu, še bolj vesel pa sem nad ugotovitvijo, da vas je prav iz Iskre vsako leto več na krvodajalskih akcijah. S plemenitimi dejanji prispevate k zbiranju dragocene življenjske tekočine in tudi po vaši zaslugi je novogoriška občina visoko nad republiškim povprečjem v darovanju krvi. Letos se je akciji darovanja krvi odzvalo kar 4410 prebivalcev iz novogoriške občine, to pa je 8 odstotkov vsega prebivalstva«.

Po ponovni zahvali in čestitkah je podelil krvodajalcem, ki so že 20 krat darovali delček sebe posebna priznanja, Franc Štanta iz Tovarne generatorjev in elektronike pa je prejel priznanje za 30 krat darovano kri. Seveda pa so bili med udeleženci srečanja tudi taki, ki so že prek 30 krat darovali kri.

Še eno prijetno dolžnost je opravil predsednik novogoriškega rdečega križa. Skupščina Rdečega križa Slovenije je podelila DO Iskri Avtoelektriki posebno jubilejno priznanje za krepitev solidarnosti, humanih odnosov med ljudmi, napredek zdravstvene kulture in aktivnost pri razvoju organizacije RK Slovenij. Jubilejno priznanje je podelila skupščina ob svoji 40-letnici obnove in delovanja v samoupravni socialistični družbi.

Marko Rakušček

Tudi v letošnji zimski sezoni lahko najamete kočjo Mladost na Krvavcu. Najemnina znaša 700 din dnevno. Prijave zbira Rajko Kožar, tel: 2952.

*Dopisujte
v
glasilo*

Iskrini likovniki razstavljajo

V kranjski Iskri Telematiki na Laborah je odprta že tradicionalna razstava del likovnikov Iskrašev, posvečena spominu rojstva velikega slovenskega pesnika Franceta Prešerna.

Prav tako kakor so se na prireditvi v Delavskem domu predstavili literati, se predstavljajo likovniki in menijo, da je povsod običaj slaviti Prešernov spomin ob 8. februarju, dnevu smrti, vendar je rojstni dan vsaj toliko pomemben, morda celo več. Zato so si izbrali 3. december in obe prireditvi sta že tradicionalni.

Slike in skulpture je za razstavo izbral dr. Cene Avguštin, kar počne izredno nesebično in dorovoljno že več kot deset let. Takega mentorja si lahko zaželi vsako društvo.

V lepem razstavnem prostoru na Laborah prikazujejo svoja dela slikarji: Vida Štemberger, Mladen Radojčić, Martin Goričanec, Šebrek, Franc Guček, Zlata Volarič in kipar Jože Volarič, ki razstavlja jeklene varjene plastike.

Naj ob tej priložnosti povemo, da bodo poleg še drugih razstav slikarji in kiparji sodelovali tudi v vsakoletni akciji slovenske zveze kulturnih organizacij iz Ljubljane, ki pripravlja republiško likovno razstavo. Letošnja tema je »tara arhitektura«. Dela bodo člani žirije izbirali v januarju 1985.

Zlata Volarič

ZAHVALE

Ob smrti našega dragega moža in očeta

FRANCA KOŠNIKA

se iskreno zahvaljujem za izrečeno sožalje; darovana venca, denarno pomoč ter spremstvo na njegovi poslednji poti, vsem njegovim sodelavcem v Iskra Kibernetika TOZD Orodjarna

žena Anica in sinova
Tomaž in Bojan.

Ob smrti mojega očeta

se najtopleje zahvaljujem sodelavcem DO ERO — oddelek stiskalnic za izkazano pomoč in izrečena sožalja

Olga Košir.

Ob smrti drage mame

FRANČIŠKE ANDOLJŠEK

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem, montaže Stikal, posebno pa še tehnični kontroli za izraze sožalja, darovano cvetje, denarno pomoč in spremstvo na njej in zadnji poti

hčerka Jožica Pelko.

zavod za cene, so bolj kot na izvajanje ukrepov, usmerjena na analitično svetovalne naloge. Vzpostavljeno bo tudi neposredno sodelovanje med Zavodi za cene in drugimi organi družbenopolitičnih skupnosti, kot tudi s samoupravnimi organizacijami, skupnostmi in gospodarskimi zbornicami.

Kadar bi ZIS izjemoma predpisal ukrepe neposredne kontrole cen v smislu potrjevanja cen ali evidentiranja pred njihovo uporabo, bo to delo opravljal Zvezni zavod za cene za zvezno pristojnost. Medtem ko se za druge družbenopolitične skupnosti morajo šele oblikovati dokončne oblike teh organov in njihove pristojnosti ter delovne obveznosti. Ta naloga izhaja analogno iz zveznega zakona tudi za republike in pokrajini, ki morajo dosedanje Skupnosti za cene preoblikovati v Zavode za cene.

Zavodi za cene bodo prvenstveno analizirali položaj posameznih panog in grupacij v primarni delitvi, učinkovitost uporabe proizvodnih dejavnikov in konkurenčno sposobnost na tujih trgih ter z analizo cen in njihovo objavo pomagali OZD pri oblikovanju cen. Na podlagi teh podatkov pa bodo spremljali, preverjali ter ocenjevali pričakovana gibanja cen ter tudi dajali pobude za ukrepe ekonomske politike. Prav tako bodo lahko predlagali ukrepe neposredne kontrole cen in jih v določeni meri tudi izvajali.

»Zakon o cenah« predpisuje obveze ZIS-u, da predpiše sestav Sveta, ki se bo oblikoval pri Zveznem zavodu za cene, katerega naloga bo usklajevanje interesov in sodelovanje z vsemi forumi in asociacijami družbenega dela. V Svetu bodo imeli svoje predstavnike državni organi uprave, druge zvezne organizacije (sindikat, SZDL, itd.), gospodarska zbornica in splošna združenja, znanstvene organizacije in instituti. Stališča, iniciative, mnenja in predloge sprejema Svet z večino glasov svojih članov.

d) Kazenske določbe

Med kazenskimi določbami je predvsem značilno povišanje kazni za posamezne gospodarske prestopke in prekrške ter uvedba varstvenega ukrepa. To je odvzem premoženjske koristi, dosežene z razliko med ceno, po kateri je bilo blago prodano ali opravljena storitev in po predpisih oblikovano ceno.

Dosedanji »zakon o cenah« tega določila ni vseboval in tudi sodna praksa ni bila taka, sedaj pa to precej zastruje posamezna razmerja na področju cen. Kaznislo predpisane tako za družbeno pravne osebe (OZD) kot za odgovorne osebe v njih, kot tudi za posameznike, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom in lastnimi sredstvi.

Kot smo že navedli, je kazen predpisana tudi, če skupina enakorodnih proizvajalcev skupaj določa elemente ali celo oblikuje enake cene za enake izdelke.

To določilo bo vsekakor delovalo v smeri graditve medsebojne konkurence, ki bo zaostila borbo za potrošnike in bo pripomogla k ponovni uveljavitvi tržnih zakonitosti.

Sankcionirani so štirje gospodarski prestopki (kaznen od 200.000.- din do 1.000.000.- din) in dva gospodarska prekrška (kaznen od 20.000.- din do 100.000.- din) za OZD, analogno k temu pa tudi kazni za odgovorne osebe od 10.000.- din do 50.000.- din oziroma od 5.000.- din do 20.000.- din.

Kazensko je sankcioniran kot gospodarski prekršek tudi, če se cen za izdelke alioritve po individualnih naročilih ne določi v fiksnem znesku ali se jih uporablja po izteku dogovorjenega dobavnega roka. Ta določba je ostra, kot je bilo predvideno v osnutku zakona. Praksa bo morala pokazati, kako se bo to dejansko izvajalo.

e) Prehodne in končne določbe

V zadnjem poglavju s prehodnimi in končnimi določbami se opredeljuje način izvajanja ekonomske politike na področju cen v

letu 1985 in seveda prenehanje veljavnosti dosedanjega zakona ter vseh aktov, sprejetih na njegovi podlagi. Pri tem ne preneha veljavnost cen, ki so bile oblikovane v skladu z dosedanjimi predpisi in veljajo vse do tedaj, ko se iste spremenijo pod pogoji in na način ter po postopkih, ki jih določa ta novi »zakon o cenah«. Če se cene ne spremenijo v skladu z določili po tem zakonu, je to gospodarski prestopok (višja kazen).

Prav tako je določeno, da morajo OZD v treh mesecih od uveljavitve sprejeti lastne samoupravne splošne akte, v katerih bodo določile postopek in pristojnost organov upravljanja pri oblikovanju cen. Gospodarska zbornica Jugoslavije pa mora v enakem času določiti postopek za ponovno proučitev cen, kadar to zahteva 1/3 kupcev vsakega proizvoda ali storitev.

Enako pa se obvezuje pristojne izvršne organe družbenopolitičnih skupnosti, da v tem času uskladijo (sprejmejo nove) predpise, s katerimi se ureja oblikovanje cen (režimi) in razmerja v cenah v skladu s tem »zakonom o cenah«. To določilo v osnutku ni bilo vsebovano, pripomore pa k temu, da ne bi umetno zavlačevali s predpisi, ki bi onemogočili čimprejšnjo praktično uveljavitev novega zakona v vsakdanji praksi.

Določeno je tudi, da bo ZIS predpisal režime oblikovanja cen za leto 1985 tako pri proizvodnji, kot pri prometu.

IV. KAKO SE BOMO VISKRI PRIPRAVILI NA IZVAJANJE NOVEGA »ZAKONA O CENAH«

Med prvimi nalogami je vsekakor izbor in opredelitev elementov za oblikovanje cen, ki jih bo potrebno samoupravno sprejeti v obliki samostojnega »pravilnika« ali v okviru dopolnitev k obstoječim samoupravnim aktom.

Pomembno je, kaj bodo zajemali in kakšna bo vsebina elementov, na podlagi katerih bodo oblikovali cene. Ta del je za sedaj prepuščen samoiniciativi posameznih samoupravnih

organizacij. Poizkušamo vam našteti nekatere od možnih elementov:

1. razmejitev načina proizvodnje v:
a) redno serijsko proizvodnjo — za neznanega kupca,
b) proizvodnja po individualnih naročilih, posebnih tehničnih zahtevah — za znanega kupca;

2. razmejitev uporabnih vrednosti proizvodov:
a) na proizvode za investicijsko porabo,
b) na proizvode za reprodukcijsko porabo,
c) na proizvode za širokopotrošno porabo — za končnega kupca.

Vse to je potrebno na ustrezen način razmejiti tudi v skladu s 1. točko ter istočasno določiti, kje se bodo cene oblikovale samostojno in kje ter kako na podlagi skupnih elementov, opredeljenih v soddvisnosti z drugimi delavci v samoupravnih sporazumih ali pogodbah (za reprodukcijo).

3. naslednji element bo vsekakor analiza tržnih možnosti za prodajo, ki bo obsegala najmanj:

a) konkurenco v domači proizvodnji,
b) konkurenco iz uvoza,
c) analize gibanja prodaje in zalog posameznih izdelkov,
d) že sprejeta naročila in druge elemente povpraševanja po naših izdelkih, itd.

Skratka, potrebno bo dobro poznavanje trga in možnosti prodaje po določenih cenah.

4. V naslednji fazi bo potrebno izdelati primerjalne analize gibanja svetovnih cen predvsem:

a) cene v izvozu za enake ali podobne izdelke,
b) cene pri uvozu za enake ali podobne (zamenljive) izdelke,
c) inodomilne cene,
d) razmerje cen vhodnih gradiv za proizvodnjo pomembnejših izdelkov v primerjavi s produkcijsko oziroma prodajno ceno in

v primerjavi teh razmerij na svetovnem trgu (relativni deleži vrednosti vhodnih gradiv na enoto proizvoda);

5. Za primerjavo realnega vrednotenja materialnih dejavnikov za proizvodnjo vsakega izdelka bo potrebno izdelati in spremljati materialne kalkulacije. Te naj bi služile strokovnim službam v TOZD za podlogo pri določanju cen in istočasno kot informativna podlaga za obveščanje delavcev o pravilnosti odločitev za oblikovanje cen na predlagani ravni.

6. Podatki o učinkovitosti gospodarjenja, ki smo jih analizirali in prikazovali že dosedaj, naj bi obsegali:

a) potrebno akumulacijo za željeni razvoj dejavnosti, v katero je posamezni izdelek uvrščen, ki je lahko individualno določena (znotraj TOZD) ali celo družbeno verificirana. Merilo za to je akumulacija v primerjavi s poprečno uporabljenimi sredstvi,
b) bruto osebni dohodki na zaposlenega,
c) dohodek na zaposlenega in dohodek v primerjavi s poprečno uporabljenimi sredstvi,
d) fizični obseg proizvodnje na zaposlenega,
e) analiziranje izkoriščenosti vgrajenih kapacitet, itd.

7. Sledijo še podatki o elementih, na podlagi katerih so v TOZD (organi upravljanja, ne samoupravni organi) planirali dohodek in spremljajo njegovo realizacijo, itd.

Prav gotovo boste v posameznih TOZD soočili še z drugimi elementi, kiso pomemben dejavnik pri odločanju o cenah, in jih boste vgradili v samoupravni splošni akt. Glede na to, da v vseh TOZD že obstajajo pravilniki za oblikovanje cen, sprejeti v skladu z obstoječim zakonom, bomo verjetno te pravilnike ustrezno preoblikovali v skladu z novim »zakonom o cenah«.

O nadaljnji usodi priprav na izvajanje novega »zakona o cenah« vas bomo sproti obveščali.

JUBILEJNE NAGRADE ZA LETO 84 V TOZD ANTENE

Zaradi pomanjkanja prostora v zadnjih številkih Iskra žal šele danes objavljamo krajši zapis iz TOZD Antene na Vrhniki, kjer so ob dnevu republike proslavili jubilarne dela.

Jubilante dela je najprej pozdravil predsednik sindikalne organizacije TOZD Lado Horvat, za njim pa je besedo povzel direktor TOZD Antene Viktor Mramor. Jubilantom je povedal nekaj besed o izpolnjevanju letošnjega poslovnega načrta in o nalogah v prihodnjem poslovnem letu, hkrati pa se jim je zahvalil za njihova prizadevanja v obdobju, za katera so prejeli jubilejne nagrade.

Ob tej priložnosti so jim pripravili v tovarniški menzi tudi slavnostno kosilo in jim izročili ustrezne jubilejne nagrade. Le-te so prejeli:

Za desetletno delo:

Djordjević Mirjana
Miljković Traja
Pišek Stanislav

za dvajsetletno delo:

Jeranč Jože
Jesenovec Janez
Jovanović Fani
Kavčič Helena
Petrič Marija
Rus Marjan

za tridesetletno delo

Igl Silvester
Nagode Janez
Prebil Jožefa
Recek Veronika
Smuk Serafina
Zorc Vinko st.

—JC—

KANIN VABI

Komisija za šport in rekreacijo TOZD Zunanji trg v Iskra Commerce bo organizirala od 2. do 9. marca prihodnje leto 7-dnevno smučanje na Kaninu.

Prebivalci bomo v hotelu Kanin v Bovcu.

Cena za zaposlene v Zt je 15.600 din, za zunanje udeležence pa 16.600 din.

V ceno je vključenih 7 polpenzionov, avtobusni prevoz, tedenska smučarska vozovnica, možnost smučarskega tečaja, tekma v veslalomu, bazen, savna.

Prijave sprejema tov. Cvek, 213-213 int.: 22-47 do vključno 28. decembra 1984.

Komisija za šport in rekreacijo TOZD ZT

Smučanje s tečajem za šoloobvezne otroke v času zimskih počitnic

Glede na to, da večina staršev nima organiziranega varstva otrok v času zimskih šolskih počitnic, organiziramo v času od 28. 1. 1985 do 1. 2. 1985 učenje smučanja za začetnike ter nadzor za otroke, ki že smučajo.

Od ponedeljka (28. 1.) do petka (1. 2.) bo otroke ob 7.30 avtobus odpeljal izpred DO Iskra Avtomatika na Kotnikovi 6 v Podkoren, od 16. do 17.30 pa se bodo vračali.

V ceno 4.800,00 din bo všteto:

- smučarska tedenska vozovnica 2.000,00 din (400,00 din na dan)
- obrok enolončnice, ki bo vsak dan drugačen 900,00 din, (180,00 din na dan)
- avtobusni prevoz 1900,00 din (380,00 na dan)

Organizirano bo brezplačno shranjevanje smuči in pancerjev.

Otroci bodo smučali in se učili smučanja pod strokovnim nadzorstvom smučarskih voditeljev ter za delo z otroci usposobljenimi delavci.

Prijave bo od 15. 12. 1984 do 10. 1. 1985 sprejemala služba za družbeni standard na Kotnikovi 6. Ob prijavi boste plačali akontacijo 2.400,00 din.

V primeru velikega interesa, bi organizirali tečaj in smučanje tudi od 4. 2. do 8. 2. 1985.

Časopisne novice

V spodnjevidrijski Iskri so zadnje novembrsko soboto slovesno odprli novo proizvodno halo, kjer bodo poslej izdelovali kompresorske elektromotorje za konvertibilno tržišče. Pridobili so tudi nov laboratorij z najsodobnejšimi aparaturami. Naložba, ki je sad skupnega vlaganja Iskri in beograjske firme Brodoinpeksa, je veljala 120 milijonov dinarjev. Direktor te velike srbske trgovske organizacije Tomislav Pantović je ob otvoritvi dejal, da se bo poslovno sodelovanje med obema kolektivoma poslej še utrjevalo. Že letos bo na osnovi tega sodelovanja Brodoinpeks na srbskem tržišču ustvaril 800 milijonov dinarjev prometa. Primorske novice.

»Med proizvajalci delov za televizorje obstaja nekakšno sodelovanje, vendar pa se mi končni proizvajalci enostavno ne poznajo.« Tako je povedal na sestanku proizvajalcev radijskih in televizijskih aparatov predstavnik Iskri Ivo Štemberger.

Na razpravi so manj govorili o sami temi srečanja — usklajevanje načrtov razvoja in krepitev poslovanja organizacij grupacije radijskih in televizijskih aparatov — in več o dobro znanih problemih proizvajalcev televizorjev, reprodukcijem materialu, cenah in administrativnem posredovanju. Po besedah direktorja Iva Štembergerja so že leta 1960 poskušale organizacije izdelati skupen televizor, vendar je celoten program kaj hitro padel v vodo. Tudi kasneje je bilo več pobud za sodelovanje, vendar prav tako brez rezultata.

Iz vsega, kar so govorili na sestanku, izhaja, da bi morali o tej tako pomembni temi najprej razpravljati v Gospodarski zbornici med poslovnimi strukturami. Ljubljanski Dnevnik.

Predsednik republiškega izvršnega sveta Dušan Šinigoj in predsednik Gospodarske zbornice Marko Bulc sta se v Kranju udeležila pogovora o tem, kako pomagati Iskri—Telematiki iz sedanjih hudih težav. Do konca leta se ji obeta za 2,5 milijarde dinarjev izgube. Združena Iskra pa lahko pokrije le 1,1 milijarde dinarjev. Na razgovoru so poudarili, da bo treba s pomočjo bank in rezervnih skladov čimprej normalizirati proizvodnjo. Finančna, tehnološka in predvsem tudi nujna kadrovska sanacija Telematike pa bo mogoče le z učinkovitim prizadevanjem vse združene Iskri. Za boljši razvoj vsega Iskrinega programa teleinformatike pa bo treba zagotoviti tudi del družbene akumulacije, saj se ta perspektivna dejavnost nikjer ni sposobna razvijati sama. Delo.

V šišenskih obratih PAP (Podjetja za avtomatizacijo prometa, ki je kooperant Iskri), se je mudilo 18 turških inženirjev in tehnikov, da bi se seznanili s signalnovarnostnimi in komunikacijskimi napravami, ki jih bosta Iskra in PAP dobavila turškim železnicam. V Sloveniji se bodo turški sodelavci tamkajšnjih železnic nudili približno mesec dni.

Obisk predstavnikov turških železnic, ki ima tako rekoč izobraževalni značaj, sodi v okvir sklenjene pogodbe med Iskro in turškimi železnicami za izvoz kompletnih signalno-varnostnih in komunikacijskih naprav v vrednosti 45 milijonov dolarjev. Ljubljanski Dnevnik.

V Tuzli končujejo montažna dela pri novi telefonski avtomatski centrali vrste metaconta z zmogljivostjo 14 tisoč priključkov. Dela bodo končali januarja naslednjega leta in zatem povežali naselja Sjenjak, Soline, Slavinovića, Simin-han, Požarnice in druga mestna naselja. Nova centrala bo ena od najmodernejših, izdelala pa jo je Iskra iz Kranja. Centrala metaconta ima vrsto prednosti pred dosedanjimi, kot so avtomatsko bujenje, skrajšano izbiranje števil itd. Trenutno je na tuzlanski pošti 1.000 prošnje za montažo novih priključkov. Večernji list, Zagreb.

Zbral in uredil Marjan Kralj

8. šahovski festival ISKRA 84

Tudi letos smo šahisti kranjskih delovnih organizacij KIBERNETIKE, TELEMATIKE in ERO organizirali šahovsko srečanje. Tradicionalni šahovski festival je že osmi po vrsti ter je mednarodnega značaja, nastopajo pa tudi šahisti iz drugih republik. Turnir prirejamo v počastitev praznika Dneva republike 29. november.

Nastopilo je 44 moških in ženskih ekip, ki so bile razvrščene v šest kvalitativnih skupin. Najboljše ekipe iz vsake skupine so prejele pokale in nagrade.

Tehnični rezultati:

I. skupina: 1. Domžale 23 1/2 točk; 2. Iskra Ljubljana 23 točk; 3. Murka I. Lesce 20 1/2 točk; 4. Sloga I. Ljubljana 18 1/2 točk; 5. Stol Kamnik 17 točk; 6. Sloga II. Ljubljana 12 točk; 7. — 8. ŠD Kranj in ŠD Jesenice 11 1/2 točk; 9. Iskra — Projektiva 7 1/2 točk.

II. skupina: 1. ŠK Sava I. 22 1/2 točk; 2. Iskra — Kibernetika 20 1/2 točk; 3. TZ Litostroj 17 1/2 točk; 4. Šolski center Iskra 15 točk; 5. Iskra Zmaj 14 1/2 točk; 6. ŠK Šenčur 9 točk; 7. Murka — Lesce mladi 7 točk; 8. ŠS Tomo Zupan — Kranj mladi 6 točk.

III. skupina: 1. Iskra Commerce 20 točk; 2. SDK Kranj 18 1/2 točk; 3. Iskra Telematika 16 1/2 točk; 4. Keramika Mladenovac 15 točk; 5. Iskra Avtomatika 14 1/2 točk; 6. Solčava 12 1/2 točk; 7. Planika Kranj 9 1/2 točk; 8. Iskra Tela 5 1/2 točk.

IV. skupina: 1. Gumar Kranj 22 1/2 točk; 2. LTH Škofja Loka 19 1/2 točk; 3. Elan Begunje 19 točk; 4. Iskra Ero 15 točk; 5. Iskra — Kibernetika vzdrževanje 14 1/2 točk; 6. Color Medvode 13 točk; 7. PTT Kranj 5 točk; 8. Planika Orodjarna Kranj 3 točke.

V. skupina: 1. Iskrasistemi 22 1/2 točk; 2. Tekstilindus Kranj 20 točk; 3. — 4. SK Feistritz Avstrija in Iskra Števec 14 točk; 5. B 52 — Kranj 12 točk; 6. ŠV Sava II. Kranj 11 točk; 7. Zlit Tržič 9 1/2 točk; 8. Iskra Telematika RR 9 točk.

VI. skupina — ženske: 1. Domžale 5 točk; 2. ŠD Kranj 4 točke; 3. Murka Lesce 3 točke.

Za uspešno izvedbo 8. šahovskega festivala ISKRA 84 se moramo zahvaliti sindikalni konferenci DO TELEMATIKA ter TOZD MKD, pokrovitelju festivala, ki nas je tudi denarno podprla. Vse priznanje pa velja tudi članom organizacijskega odbora s predsednikom ing. Jožetom Cimpermanom na čelu ter šahovskim sodnikom, članom ŠD ISKRA.

Vinko Zorman

Uspeh kegljačev iz Trbovelj

Kot vsako leto je tudi letos v novembru potekalo občinsko prvenstvo v kegljanju. Trboveljska Iskra je tokrat nastopala kar s tremi ekipami, tako v tekmovalstvu 6 x 100 lučajev, kot v borbenih igrah.

Najprej je potekalo tekmovalstvo na 6 x 100 lučajev, kjer je sodelovalo 32 ekip. Naša prva ekipa je zasedla odlično tretje mesto z 2427 podrtimi keglji in za drugo uvrščeno ekipo REK Premogovniki zaostala za en sam keglj, čeprav v tej ekipi nastopajo sami aktivni kegljači, bodisi Rudarja, ali Partizana iz Trbovelj... V prvi ekipi so nastopili: Tone Kramar, Milan Tanšek, Srečo Slapšak, Roman Plahuta, Štefka Lopan ter Zvone Izgoršek. Prva Iskrina ekipa je osvojila solidno 13. mesto, medtem ko je tretja ekipa prehitele kar trinajst ekip.

Vrstni red 6 x 100 lučajev je bil:

1. Cementarna Trbovlje 2526, kegljev
2. REK EK Premogovniki 2428, kegljev
3. ISKRA Polprevozniki 2427 kegljev itd.

V borbenih igrah je prva Iskrina ekipa spet zasedla tretje mesto, tudi tokrat en sam keglj za drugo uvrščeno Cementarno. Druga ekipa je zasedla 10. mesto, medtem ko je bila tretja ekipa 23.

Vrstni red v borbenih igrah:

- REK EK — TET 521,
- Cementarna 504,
- Iskra Polprevozniki 503 kegljev, itd.

Da je bil uspeh še bolj popoln pa so poskrbeli posamezniki, ki so se kar trije uvrstili v finalni del posameznikov. Iz prve ekipe sta to bila Tone Kramer s 437 keglji ter Milan Tanšek s 410 keglji, iz druge ekipe pa je to uspelo Dušanu Kajzerju s 421 keglji. V finalu so metali 4 x 25 lučajev. Tu pa sta svoji mesti popravila Milan Tanšek in Dušan Kajzer, medtem ko Tonetu Kramarju ni uspelo, ampak je zdrsnil za dve mesti.

Končni rezultat naših fantov je bil, 5. Kramar 854, 8. Kajzer 827, 10. Tanšek 815 kegljev.

Torej kegljači Iskri IEZE, TOZD Polprevozniki Trbovlje so častno zastopali tako svojo TO kot DO in tudi celotno Iskro.

Zvone Izgoršek

ISKRA—AVTOMATIKA

URNIK REKREACIJE

NOGOMET: vsak petek od 20. do 22. v dvorani kasarne Ljuba Šercerja na Topniški cesti;

ODBOJKA ženske: vsak torek od 18.30 do 20.30 v dvorani gimnazije Šentvid;

KOŠARKA — ODBOJKA: vsak četrtek od 18.30 do 20.30 v dvorani gimnazije Šentvid;

KOŠARKA moški: vsak torek od 16. do 17.30 ure v dvorani na Ježici;

KEGLJANJE moški in ženske: vsak ponedeljek od 14. dalje na kegljišču Maksa Perca;

TRIM KABINET v Savskem naselju, Belokranjska 2 (namizni tenis): vsako sredo od 15.30 do 17.30 vsak petek od 17.00 do 19.00 vsako nedeljo od 8.00 do 10.00.

Prosimo, da se rekreacije redno udeležujete v čim večjem številu in vam želimo veliko športnih užitkov!

Iz tujega strokovnega tiska

Bencin brez svinca

V tujem strokovnem časopisu se vedno znova pojavljajo članki o avtomobilskih katalizatorjih in bencinu, ki mu v prihodnje ne bodo več primešali dodatnih snovi, zlasti svinca. Ker so naši severni sosedje že pričeli s prodajo takšnega bencina, je nemara dobro, da se vozniki seznanijo z nekaterimi že dognanimi dejstvi.

Za razstrupitev izpušnih plinov sta obvezna tako ustrezni bencin, kot katalizator. Bencin brez svinca ne obstaja, gre le za bencin, ki ima mnogo manjši odstotek svinca. Nadalje, uporaba takšnega bencina brez ustreznega katalizatorja ni smiselna, ker izpušni plini še vedno vsebujejo škodljive dušikove okside ali dioksidi. Nasprotno pa vozilo z uporabo katalizatorja, toda ob normalnem bencinu, ni zaščiten, ker svinec razje obloge katalizatorja, ki so prevlečene s platino.

Bencin z manjšo vsebnostjo svinca torej ne ščiti okolja v zadostni meri, marveč je samo prvi pogoj za uporabo katalizatorja.

Platišče iz steklenih vlaken

Avtomobilski konstruktorji so že zdavnaj ugotovili, da so avtomobilski platišča (obročni na kolesih) pretežka. Zato v novejšem času že izdelujejo platišča iz lahkih kovin. Sesirska družba Goodyear koncerna z imenom Motor Wheel Corporation pa je izdelala novo vrsto platišča iz umetne snovi, ojačane s steklenimi vlakni z mnogo manjšo maso. Platišča dveh dimenzij so že prevozila 6 in pol milijona km tako na Aljaski (pokrajina z izjemno nizkimi temperaturami) Teksasu (s skoraj tropskimi temperaturami). Izkušnje so potrdile, da v naslednjih letih ne bo več kovinskih platišč. Cena bo nekaj višja od cene jeklenih serijske izdelave, vendar nekoliko nižja od cene že uveljavljenih platišč iz lahkih kovin.

Indija v znamenju računalništva

Novi indijski predsednik Radhiv Gandhi, sin pokojne Indire Gandhi, je velik ljubitelj računalništva. Že ob svojem prvem nastopu je izjavil, da se bo posluževal modernih metod za vodenje države s pomočjo računalnikov.

Eden od prvih njegovih ukrepov je bil, da je Indija znižala carine za uvoz strojne in tudi programske opreme računalnikov. Za uvoz strojne opreme je sedaj carinala 5% v primerjavi s prejšnjimi 80%, za programsko opremo pa 60% v primerjavi s prejšnjo 100%. To velja za vse uvožene sestavne dele, medtem ko je za izgotovljene računalnike carina še 60% od prejšnjih 135%. Indijski sekretar za elektroniko S. R. Vijaykar je izjavil na tiskovni konferenci, da je s tem Indija odprla vrata za tuje računalniške proizvajalce.

Avstrijske železnice

Avstrijske zvezne železnice se lahko pohvalijo, da se v lanskem letu ni ponesrečil niti en potnik po njihovi krivdi. S tem so Avstrijci na svojih železnicah dosegli največjo varnost v vsej svoji zgodovini. Leta 1982 je umrlo še 5 železniških potnikov, 26 pa jih je bilo ranjenih. Nazadovanje nesreč z odškodninskimi zahtevki je pripisati poglobljenim program na postajah in samozapiralnemu sistemu vrat potniških vagonov.

Po lastni krivdi je lani umrlo 33 ljudi, za polovico manj kot leto dni prej. V glavnem zaradi samovoljnih prehodov čez tračnice in nepazljivosti pri železniških prehodih. Avstrijske ceste so v istem obdobju, to je lani, izjele 1.756 življenj, kar 64.784 ljudi pa je bilo ranjenih.

Avstrijci so tudi izračunali, da bi se moral potnik voziti neprekinjeno 400 let, da bi — statistično vzeto — umrl pri železniški nesreči, seveda brez svoje krivde.

Avtomobilska avtomatika

Ameriški Ford je izdelal sedaj štiristopenjsko avtomatiko za zobniško gonilo, ki ne porabi nobene dodatne energije. Avtomatični prenosnik s preprostejšim krmiljenjem, udobnejšo vožnjo in večjo zanesljivost je moral voznik do sedaj plačati v višjo ceno avtomobila in celo 10% večjo porabo goriva ter nekoliko manjšo zmogljivostjo.

Nova konstrukcija ima več tehničnih posebnosti. Tako se motor vrti pri četrti stopnji (overdrive) s 25% manjšim številom vrtljajev, pri sunkovitem pritisku na stopko za plin pa avtomatika prestavi zobnike v prosti tek.

Sprememba hitrosti je še vedno možna z ročnimi prestavi zaradi vožnje navzdol v prvi in drugi prestavi, kjer motor zavira, vendar pa hidravlična zaščita varuje motor pred blokiranjem, zlasti ob zamenjavi vožnje naprej in nazaj.

Fordovo lastno konstrukcijo avtomatike z oznako A 4 LD (automatic—4—speed-lockup over drive) bodo izdelovali v francoski tovarni v Bordeauxu, najprej pa je sistem namenjen za vozila vrste Sierra.

Keramični motor

Japonski proizvajalec dizel motorjev Isuzu Motors je izdelal elektronsko krmiljen turbomotor. Novi dizel motor ima najpomembnejše dele iz keramike, kot so bati, obloge valjev, obročki itd. Zaradi elektronskega krmiljenja pri vbrzganju goriva in povratnega izkoriščanja energije deluje motor z maksimalno stopnjo učinkovitosti. Ta je za 30% večja v primerjavi z dosedanjim vrsto dizel motorja.

Deli vizgorevalnega prostora so izdelani iz različnih keramičnih snovi, kot so silicijev nitrid, cirkonij in aluminijev oksid. Zanimivo je, da motor ni več hlajen na običajnih 500 do 600° C, marveč ostaja nehlajen pri približno 1.000° C, energijo izpušnih plinov pa spet izkorišča. Ker ni več hladilnega sistema, ni več ventilatorja, vodne črpalke, hladilne mreže, kljub temu pa motor od zunaj ni toplejši zaradi dobre termične izolacije. Celoten sistem sedaj še preizkušajo in ni še zrel za serijsko proizvodnjo.

Nebotičniki

Zgodovina nebotičnikov se je začela leta 1920, seveda v Ameriki, leta 1931 pa so zgradili že 381 m visoki Empire State Building v New Yorku. Od takrat vnema za visoke gradnje ni pojenjala tako, da so zrasli nebotičniki že po vsem svetu, razen morda na potresno izredno aktivnih področjih. Trenutno je najvišji nebotičnik sveta 443 m visoki Sears Tower v Chicagu.

Svetovno prvenstvo kani prevzeti spet New York, ki načrtuje 591 m visoki nebotičniški kompleks.

Zbral, prevedel in priredil Marjan Kralj

DO AVTOMATIKA

Zimski dopust 84-85 na snegu

Kot v preteklih letih smo tudi letos organizirali oddih v zimskih središčih in sicer v Kranjski gori in na Bledu.

KRANJSKA GORA — v zasebni stanovanjski hiši

4 in 2 posteljne sobe 15. 12. 1984 — 10. 3. 1985

— cena: prenočišče za dan je 370,00 din
za otroka, ki spi pri starših se doplača 180,00 din na dan
— turistična taksa: 28,00 na dan

BLED — penzion Mlino

19. 1. 1984 — 9. 2. 1985

— cena:
— poln penzion 1.300,00 na osebo
— polpenzion 1.150,00 na osebo
— turistična taksa 60,00 din

Prijave oziroma rezervacije zbira Služba za družbeni standard, Kotnikova 6, tel. 312-322 int. 259 od 8. 11. 1984 dalje, kjer dobite tudi dodatne informacije.

Ob prijavi oziroma rezervaciji se vplača akontacija 2.000,00 din, ki se v primeru odpovedi ne vrača, razliko do polnega zneska pa je treba poravnati do pričetka koriščenja kapacitet.

Lahko pa se odločite tudi za zimski dopust iz ponudbe aranžmajev Kvarner Expressa, kjer delavci Iskra — Avtomatika lahko koristijo popust 5 — 10%, njihovi družinski člani pa 5% popusta.

Rezervacije sprejema Kvarner Express FILIALA Ljubljana, Vegova 2, tel. 321-980, kjer vam bodo posredovali tudi vse dodatne informacije.

Želimo vam prijetne počitnice na snegu!

Služba za družbeni standard